

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University
Faculty of Romance and Germanic Philology
Linguistics and Translation Department

Translation project:
***The Girl by the Sea* by Sheila Newberry**

BA Paper

Anastasiia Deidei
PERb12140d

Цим підписом засвідчую, що надані до
захисту рукопис та електронний документ
є ідентичні

31.05.2025

Scientific advisor:
S. Radetska, Ph.D.

Kyiv 2025

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет романо-германської філології
Кафедра лінгвістики та перекладу

**Перекладацький проєкт:
Переклад книги Ньюберрі Ш. «The Girl by the Sea»**

Дипломна робота
(ОР бакалаврський)

Анастасія Дейдей
ПЕР612140д

Науковий керівник:
канд.пед.наук С.Радецька

Київ 2025

Summary

This paper presents a comprehensive translation and linguistic analysis of Sheila Newberry's novel *The Girl by the Sea*. The primary objective of the project is to render the narrative from the source language into the target language while preserving the nuanced emotional tone and stylistic richness of the original text. Particular attention is given to the translation of multi-level communicative elements that convey the emotional states of the characters, including lexical, syntactic, and cultural markers. It also includes the selection of adequate translation solutions in the case of metaphorical expressions, realia, historicisms, and military terminology. The work includes a comparison of different translation strategies, identification of typical difficulties and suggestions for overcoming them.

Keywords: emotions, military terminology, historicisms, realia, culturally specific words

Анотація

У цій роботі представлено комплексний переклад та лінгвістичний аналіз роману Шейли Ньюберрі «Дівчина біля моря». Основна мета проекту - передати оповідь з мови оригіналу на мову перекладу зі збереженням нюансів емоційної тональності та стилістичного багатства оригінального тексту. Особлива увага приділяється перекладу засобів виразності, що передають емоційні стани персонажів, включаючи лексичні, синтаксичні та культурні маркери. Також йдеться про вибір адекватних перекладацьких рішень у випадку метафоричних виразів, реалій, історизмів та військової термінології. Робота включає порівняння різних перекладацьких стратегій, виявлення типових труднощів та пропозиції щодо їх подолання.

Ключові слова: емоції, військова термінологія, історизми, реалії, слова з культурною специфікою

CONTENTS

INTRODUCTION.....	5
CHAPTER 1 TRANSLATION OF BOOK <i>THE GIRL BY THE SEA</i> BY SHEILA NEWBERRY	6
CHAPTER 2 APPROACHES TO RENDERING STYLISTIC DEVICES AND CULTURE-SPECIFIC ELEMENTS IN THE UKRAINIAN TRANSLATION OF SHEILA NEWBERRY'S <i>THE GIRL BY THE SEA</i> "	35
2.1 Context and plot	35
2.2 Vocabulary for conveying emotional states in fiction.....	36
2.3 Analysis of translation methods.....	41
CONCLUSIONS.....	45
LIST OF REFERENCES.....	46
APPENDICES.....	48

Introduction

Translation is one of the most important spheres of human activity, ensuring mutual understanding between different cultures, peoples, and languages. Translation contributes to the preservation and dissemination of cultural heritage, helping different nations understand each other. No machine can fully replace a human translator, as understanding context, cultural nuances, and the emotional components of a text remains the prerogative of humans.

Thus, translation is an integral part of the modern world, promoting international cooperation, cultural exchange, and the preservation of knowledge.

British writer Sheila Newberry is the author of 24 novels. “Sheila Newberry was born in Suffolk and spent a lot of time there both before and during the war. Her family was certainly her inspiration, and she was published most of her adult life. She spent 40 years living in Kent with her husband John on a smallholding, and had nine children and 22 grandchildren.” (Fantasticfiction)

The topicality of the research is determined by the need to overcome language difficulties and promote effective mutual understanding between representatives of different cultures and audiences. The study of various literary devices, military terminology and historicisms in English-Ukrainian translation plays an important role in the research, which ensures the accurate transmission of the author's meaning and intentions. In addition, an in-depth analysis of translation strategies allows us to better study the vocabulary of emotional states, comprehend the essence of interpersonal relationships, and understand complex human behavior in the context of different cultural paradigms. The study is not only academically important but also practical, as high-quality translation promotes intercultural dialogue, reduces the risk of misunderstandings, and helps to establish cooperation in the context of globalization.

The purpose of the research is to translate and investigate the most adequate ways of translation. For fulfillment, the further tasks are to be completed:

- translate the text, taking into account artistic features
- to analyze the emotional vocabulary
- to study the peculiarities of the translation of the vocabulary of emotional state transfer
- to define translation difficulties

The object of the research is vocabulary for conveying emotional states

The subjects of the research are the translation methods for emotional context

The body of the research is the book «The Girl by the Sea» by Sheila Newberry (2022). The total size of the selected texts is 41,172 characters.

The paper consists of the introduction, two chapters, conclusions, and references.

Chapter 1. Translation of the book 'The Girl by the Sea' by Sheila Newberry

THE SOURCE TEXT

ONE

ON A SCORCHING AFTERNOON, the train was already packed with uniformed men and women, and King's Cross station was a maelstrom of noise and bustle. Pop had managed to book a sleeper: he guided Tess and Barney through the crush, steering round embracing couples, depositing them there, with their luggage.

'We'll need more than the jam sandwiches the dear aunts made to fortify us. I'll take Fly to stretch his legs, see what refreshments are available; you get comfortable; it might look cramped, but we must think ourselves fortunate.'

Tess took off her panama hat and her blazer, which she rolled up, and tossed them on to a top bunk. She shook her head in relief: her hair had been cut to shoulder length after heartfelt pleas to the aunts. 'What will your father say?' Peg worried, but she wielded the scissors and the end result was passable.

"Thank goodness," she remarked, 'I don't have to wear that hat again - I said I'd jump on it when I left school, but I find I can't!'

'I-I've got to go to a new school,' Barney sighed. 'You're lucky, Tess.'

'I'll be keeping house for you and Pop,' Tess reminded I've been treated him. 'Not so lucky, but she grinned so he'd know she was joking. I'll be eighteen soon, she thought, as a child until now. Roma was working at sixteen. I'm old anyway Barney needs me, and I suppose it's a small step enough to join up, too, but Pop says I'm not strong enough: towards independence. There was a sudden

THE TARGET TEXT

ОДИН

У СПЕКОТНИЙ ПОЛУДЕНЬ чоловіки та жінки в уніформі зайняли місця у потягу, на вокзалі Кінгс-Крос було багато метушні. Тато забронював місця в купе, провів Тесс і Барні крізь натовп, обминаючи пари, що обіймалися, і залишив їх там разом із багажем.

"Нам знадобиться більше, ніж бутерброди з джемом, які приготували дорогі тітоньки, щоб підкріпитися. Я візьму Флая прогулятися, подивлюся, які є освіжаючі напої, влаштовуйтеся зручніше. Купе може здатися тісним, але ми маємо вважати себе щасливчиками."

Тесс зняла свій капелюх і блейзер, який вона згорнула і кинула на верхню полицю похитавши голову з полегшенням. Її волосся було підстрижене до плечей після благань її тітоньок. "Що скаже твій батько?" — хвилювалася Пег, але вона все ж взяла ножиці, і зробила це.

"Слава Богу," — зауважила вона, — "мені більше не доведеться носити той капелюх — я казала, що позбудуся його, коли закінчу школу, але виявляється, що не можу!"

"Я-я маю йти до нової школи," — зітхнув Барні. — "Тобі пощастило, Тесс."

"Я піклуватимусь про наш дім для тебе і тата," — нагадала йому Тесс. — "Не так вже й пощастило," — але вона усміхнулася, щоб він знав, що вона жартує. Скоро мені буде вісімнадцять, подумала вона, а до цього часу зі мною поводитися як з дитиною. Рома вже працювала в шістнадцять. Я в будь-якому разі вже доросла,

hush, then panic among those milling on the platform as they became aware of the blood- chilling rise and fall of the siren.

'Pop!' Tess cried, as station staff rushed to slam aa lock all the doors on the train, which was gathering steam She opened the window. Pop,' she shrieked again, as sh spotted him running towards their carriage, pulling the panting dog behind him. 'I can't open the door - thew locked it - oh Pop!'

Pop heaved Fly through the window to her. 'Calm down, you two! Take these bags, Barney, stand back, I'm climbing in!' Sweating from his exertions, he tumbled at their feet as the flag was waved, the whistle blew and the journey began, just as the last notes of the warning died down, and the All Clear began. 'False alarm; everyone's getting very edgy. Never mind the holes in my knees,' Pop winced, then winked as he saw their concern. He shoved the window shut. 'Look - jam again, but home-cooked nastries I charmed from the WVS, and milk, We'll keep the flasks of tea for later.'

What jam! - tinned apricot, with sticky fruit oozing sweetness, encased in soft pastry triangles. They sat on a lower bunk; jam spurting and trickling down their chins with each blissful bite. They steamed steadily away from London, air raids and bombs, and Tess thought, we'll be breathing sea air again. I'll always remember these delicious pastries, Barney tearing open the paper bags and licking the jammy smears; tepid milk about to turn, and the smoulder ing heat and promise of today. She wiped her hands on her hankie and took her pencil and notebook from her bag. No aunts to ask: 'What are you writing?

Барні не може без мене, але я гадаю, це маленький крок до самостійності. У світі є багато можливостей, але тато каже, що я недостатньо сильна. Раптом на платформі запанувала тиша, а потім паніка, метушня, коли вони почули моторошне виття сирени.

"Тато!" — закричала Тесс, коли персонал станції кинувся зачиняти і замикати всі двері потяга. Вона відчинила вікно. "Тато!" — знову заверещала вона, помітивши, як він біжить до їхнього вагона, тягнучи за собою захеканого собаку. "Я не можу відчинити двері — вони замкнули їх — о, тато!"

Тато підняв Флая через вікно до неї. "Заспокойтеся! Прийміть ці сумки, Барні, відійди, я залізу!" Спітнілий, він впав біля їхніх ніг, коли працівники махнули прапорцем, засвистів свисток, і подорож розпочалася, якраз коли останні ноти попередження стихли, і почався сигнал відбою. "Фальшива тривога; всі стають дуже нервовими. Побачивши їх занепокоєння, тато сказав, - Не зважайте на дірки на моїх колінах". Він зачинив вікно. "Дивіться — знову джем, але домашня випічка і молоко. Термоси з чаєм залишимо на потім."

Який джем! — консервовані абрикоси, з липкими фруктами, що сочилися, загорнуті в м'які трикутники з тіста. Вони сіли на нижню полицю; джем бризкав і стікав по підборіддях з кожним блаженним укусом. Вони повільно від'їжджали від Лондона, повітряних нальотів і бомб, і Тесс подумала, ми знову будемо дихати морським повітрям. Я завжди пам'ятатиму ці смачні тістечка, Барні, що розриває паперові пакети і облизує джемні плями; тепле молоко, яке от-от скисне, і страшенна спека. Вона витерла руки носовичком і дістала з сумки олівець і записник. Жодних тітоньок, які б запитали: "Що ти пишеш?"

Тато тихо процитував Міллі Мей: "Нехай муза буде незворушною..."

Pop quoted Millie Mae, softly: 'Let the muse be undisturbed...

A new page, a new chapter in my life, Tess thought, eager to begin.

Pop woke them early, as the train crossed the Forth bridge. Tess, with Pop's arm round her shoulders, stood by the window looking down through the massive girders at the dark water flowing far below, reflecting the flushed sky.

'It's beautiful, Pop,' she breathed. 'It's - awesome.'

'I'm hungry,' Barney yawned.

'Jam sandwiches?' Pop suggested slyly. Fly flipped one ear.

Barney hauled himself up onto the top bunk, pulled the covers over his head. 'Wake me up at the next stop, Pop! I'd rather starve.'

They boarded a local train from Aberdeen, where Fly drank a large bowl of water and they were showered when he shook his dewlaps, while they partook of baps and hot coffee. The carriage was claustrophobic in the mid day heat, but they followed the coastline and glimpsed to their delight, the glistening sea and sweeps of sand below towering cliffs. Once, they chuffed past a gathering of raspberry pickers who watched the train go by. They gazed longingly at the brimming chip wood baskets and imagined the luscious taste of the soft fruit.

The smell of fish soup pervaded the steep street of grey stone and slate cottages that regarded the harbour, where they left the bus. No time for exploring today - they climbed, cases in hand, until Pop

Нова сторінка, новий розділ у моєму житті, подумала Тесс, нетерпляче бажаючи почати.

Тато розбудив їх рано, коли потяг перетинав міст Форт. Тесс, в обіймах батька, стояла біля вікна, дивлячись униз крізь масивні балки на темну воду, що текла далеко вниз, відбиваючи зарум'янене небо.

"Це прекрасно, тато," — видихнула вона. — "Це — вражаюче."

"Я голодний," — позіхнув Барні.

"Бутерброди з джемом?" — хитро запропонував тато. Флай підняв одне вухо.

Барні виліз на верхню полицю і натягнув ковдру на голову. "Тату, розбудиш мене на наступній зупинці! Я краще помру з голоду."

Сівши на місцевий потяг з Абердина, всі поласували булочками з гарячою кавою, а Флай випив велику миску води і обляпав їх, коли струсив свої брилі. Від полуденної спеки у вагоні було занадто душно, але вони їхали вздовж узбережжя і з захопленням споглядали блискуче море та смуги піску під височенними скелями. Одного разу вони прогуркотіли повз гурт збирачів малини, які спостерігали за проїжджаючим потягом. Всі з тугою дивилися на повні кошики з тріски і уявляли соковитий смак м'яких ягід.

Запах рибного супу пронизував круту вулицю сірих кам'яних і шиферних котеджів, що дивилися на гавань, де вони зійшли з автобуса. Сьогодні не було часу досліджувати місцевість - вони

said, 'We're here.'

The cottage was the end one of a terrace, and their landlady greeted them with the teapot keeping hot on the range and fillets of fish coated with seasoned flour ready to toss in the iron frying-pan half-full of bubbling dripping.

Mrs Munro, brown hair in a bun and a pinny covering her plain dark dress, smiled shyly, showing Tess what was what. I'm round the corner, next street, three doors along should you need me, lassie my son Gregor and I have moved in with my brother while you're here."

They were together, as Pop promised, but it didn't feel like home, not yet.

That night, Tess changed into a flannel nightie; a parting gift from Peg and Ida, who feared the nights would be cold by the North Sea. She selected a book from the shelf. This must be Gregor's room, she supposed, from the choice of reading. There was a full set of Joseph Conrad, that sailor writer, a well-thumbed book on ornithology, fat exercise books into which she would not pry, and a pile of Boys Own Papers which she could pass on to Barney.

She settled down on the narrow, hard bed, huddling under coarse, grey blankets to dip again into an old favourite, Treasure Island. Barney tapped his coded goodnight on the party wall. He was sharing with Pop.

Tess felt a sudden misgiving. This was, after all, an alien place. Pop had warned them that they would be mostly on their own, that she might be lonely when Barney went to school. Even the local accent was hard to comprehend. The women round here all work,' Mrs Munro had said. What would she find to do all day? Then she

піднімалися з валізами в руках, доки тато не сказав: "Ми на місці."

Котедж був крайнім у ряду, і їхня господиня зустріла їх з теплим самоваром, що зберігав тепло на плиті, та рибним філе, обваленим у приправленому борошні, готовим до смаження на залізній сковороді, наполовину наповненій киплячим жиром.

Місіс Манро, з каштановим волоссям, зібраним у пучок, і фартухом поверх простої темної сукні, сором'язливо усміхнулася, показуючи Тесс що да як. "Дівчинко, якщо я вам знадоблюся, я живу за поворотом, на наступній вулиці, третій будинок. Ми з моїм сином Грегором переїхали до мого брата, поки ви тут."

Як тато і обіцяв, всі були разом, але домашньої атмосфери все ще не відчували.

Того вечора Тесс перевдяглася у фланелеву нічну сорочку - прощальний подарунок від Пег та Іди, які боялися, що ночі біля Північного моря будуть холодними. Вибравши книгу з полиці, вона припустила, що це кімната Грегора, судячи з вибору літератури. Тут була повна збірка творів Джозефа Конрада, того письменника-морська, добре зачитана книга з орнітології, товсті зошити, в які вона не стала заглядати, та стопка журналів "Власні документи хлопців", які вона могла б передати Барні.

Вона вместилася на вузькому жорсткому ліжку, закутавшись у грубі сірі ковдри, щоб знову зануритися у стару улюблену книгу "Острів скарбів". Барні постукав свій закодований "на добраніч" через спільну стіну. Він ділив кімнату з татом.

Тесс раптом відчула сумнів. Зрештою, це було чуже місце. Тато попереджав їх, що вони здебільшого будуть самі, що їй може бути самотньо, коли Барні піде до школи. Навіть місцевий акцент було важко зрозуміти. "Тут усі жінки працюють", - сказала місіс

realised that she would have time to write.

The late afternoon sunlight was caught in flash of silver as the fishermen deftly sorted their catch. Plump cod and merring slithered into piles, the undersized specimens free to all comers. The local lads, leaping on I and off the harbour wall onto the jetty, yet alert for the first sign the returning boats, now scrambled for this bounty. ne chattered shrilly in Gaelic.

Tess and Barney stood at a distance. 'Get to know people, Pop had urged. This was easier said than done, she thought ruefully. The group of older women, black clad, gossiped. They knitted with one hand only, securing alternate needle in a loop on their belts.

The test, she discerned, was to see which boy could achieve the longest string as the tiny fish were threaded expertly through the gills. In triumph, the most nimble-fingered pre sented his granny with a necklace of quicksilver.

Barney unexpectedly darted forward and managed to grab a miserable four fish, despite being roughly elbowed aside by bigger boys, and bore them proudly to his sister. 'Look, supper!

She grimaced. 'Poor little things, why didn't they throw them back? I'm not sure I fancy preparing them - I've never dealt with heads and tails before.'

I'll d-do it! I know how,' Barney offered eagerly. Earlier, they had watched the younger women of the village gutting fish with lightning strokes of their sharp knives their aprons silvered with scales. They had almost choked on the pungent odour as the doors of the smoking sheds opened and closed.

Манро. Чим вона займатиметься цілий день? Потім вона зрозуміла, що у неї буде час писати.

Пізнє пообіднє сонячне світло відбивалося сріблястими спалахами, коли рибалки вправно сортували свій улов. Пухкі тріски та оселедці зісковзували в купи, а недомірки були доступні всім охочим. Місцеві хлопці, які стрибали на стіну гавані і з неї на пірс, але були напоготові при першій ознаці повернення човнів, тепер кинулися за цією здобиччю. Вони пронизливо белькотіли гельською мовою.

Тесс і Барні стояли віддалік. "Познайомтеся з людьми", - наполягав тато. Це було легше сказати, ніж зробити, з жалем подумала вона. Група старших жінок, одягнених у чорне, пліткувала. Вони в'язали лише однією рукою, закріплюючи другу спицю в петлі на поясі.

Змагання, як вона зрозуміла, полягало в тому, щоб подивитися, який хлопець зможе зробити найдовший ланцюжок, коли маленькі рибки вправно нанизувалися через зябра. Найспритніший вручив своїй бабусі намисто з живого срібла.

Барні несподівано кинувся вперед і спромігся схопити жалюгідні чотири рибини, незважаючи на те, що його грубо відштовхнули ліктями старші хлопці, і гордо приніс їх сестрі. "Дивись, вечере!"

Вона скривилася. "Бідолашні, чому б їх не викинути назад? Я не впевнена, що зможу їх приготувати - я ніколи раніше не мала справи з головами та хвостами".

"Я з-зроблю це! Я знаю як", - охоче запропонував Барні. Раніше вони спостерігали, як молодші жінки потрошили рибу блискавичними рухами своїх гострих ножів, їхні фартухи були

Barney observed then, "They only bite the middle out of their sandwiches", as the fishwives paused briefly for refreshment.

"The edges are fishy from their fingers, that's why the gulls get the crusts. The sound of the screaming sea birds brought back memories of Dungeness. Tess's eyes smarted. She was still homesick after all this time.

'Would you like this?' A tall young man with curly sandy hair proffered a fine cod in red, damp hands. His eyes were very blue, like Moray's. Maybe he had stood on this very quay in the holidays, at Barney's age, she thought. The young pilot who had literally dropped out of the sky was still her hero.

"Thank you. It's very kind of you," she said, echoing the aunts' polite rejoinders. 'I'm sure we shall enjoy it.' Yet, she did not take the fish. Barney, who was becoming less inhibited each day now they were released from their strict regime, had no qualms, pretending to stagger under the weight.

The young man smiled at Tess as she brushed back the strand of fiery hair that fanned her flushed face. 'You are the Rainbow children?' he asked.

She nodded. He must think her younger. Barney was nearly as tall. Millie Mae was right, she took after her grandmother in more ways than one.

'And you are Gregor, aren't you?' Barney asked in return.

"That is so. You are staying in our house.

Surely he must resent that, Tess thought; 1 we are usurpers, no denying it. Mrs Munro was a widow, no doubt glad of the rent for the cottage, with a son to support. But Gregor was a grown man, not the youth she supposed. He had obviously been out with the

посріблені лускою. Вони ледь не задихнулися від різкого запаху, коли двері коптилень відчинялися і зачинялися.

Коли рибальські жінки ненадовго зупинилися, щоб підкріпитися, Барні зауважив: "Вони лише вигризують середину своїх бутербродів".

"Краї пахнуть рибою від їхніх пальців, ось чому чайкам дістаються скоринки. Крик морських птахів навів спогади про Данджнесс. Очі Тесс наповнились сльозами, адже вона й досі тужила за домом, незважаючи на час, що минув.

"Хочете це?", - високий молодий чоловік з кучерявим руським волоссям простягнув чудову тріску в червоних, вологих руках. Його очі були такі блакитні, як у Морея. Можливо, він був на цьому самому причалі під час канікул, у віці Барні, подумала вона. Молодий пілот, який буквально впав з неба, все ще залишався її героєм.

"Дякую. Це дуже люб'язно з вашого боку," сказала вона, повторюючи ввічливі відповіді тіток. "Я впевнена, що ми нею насолодимось." Однак вона не взяла рибу. Відколи вони звільнилися від суворого режиму, Барні ставав більш розкутим і вдавав, що ледве тримає її вагу.

Молодий чоловік усміхнувся до Тесс, коли вона відкинула пасмо вогняного волосся, що розвівалося навколо її розчервоного обличчя. "Ви діти Райдуги?" запитав він.

Вона кивнула. Він, мабуть, вважав її молодшою, Барні був майже такого ж зросту. Міллі Мей мала рацію, вона пішла в бабусю більше.

"А ти Грегор, чи не так?" запитав у відповідь Барні.

"Це так. Ви зупинилися в нашому будинку."

boats today.

'We must go,' she said abruptly to Barney. 'Goodbye'

She was unaware Gregor was watching them as they went up the hill. He would be teased by his companions. which was nothing new, for he, too, was a fish out of water. but there, he'd got in first with the lassie and that was not like him at all.

Tess hovered anxiously over Pop as he ate. He'd returned later than usual and the baked cod had unfortunately dried out. Pop kept his thoughts to himself as he tackled the fish and mashed potato. He couldn't tell them how exhausted he was, now he was working on the great bombers. It appeared he had taken his family away from the proximity of blazing London just in time. And what of his beloved Roma? She was living and working with danger, no doubt of that. He lay awake at night, fearing for her safety. The Luftwaffe could cross the Channel in six minutes. If it wasn't for the miracle of radar, which alerted the South Coast aerodromes of impending attack, and the courageous young pilots of the Spitfires and Hurricanes... But now the London docks were burning.

Bombing by day intensified, the flames a beacon for the raiders who followed at night. Retaliation meant ordinary folk were suffering in Berlin, too.

'So, you encountered young Gregor at last,' he said, pushing aside his plate with some relief. 'It was good of him to give you the fish.'

'I gutted it! Barney put in proudly. He exchanged glances with Tess. She smiled. What a mess he had made, but she didn't tell tales.

TWO

Напевно, він повинен ображатися на це, подумала Тесс; ми узурпатори, цього не заперечиш. Місіс Манро була вдовою, без сумніву, щаслива орендній платі за котедж, маючи сина на утриманні. Але Грегор був дорослим чоловіком, не тим юнаком, яким вона його уявляла. Очевидно, він сьогодні відправлявся з човнами в море.

"Нам треба йти," раптово сказала вона Барні. "До побачення."

Вона не усвідомлювала, що Грегор дивився їм услід, коли вони піднімалися на пагорб. Його товариші будуть дражнити його, що було не новиною, бо він теж був наче не в своїй тарілці, але він перший заговорив з дівчиною, що було зовсім на нього не схоже.

Тесс тривожно спостерігала за Татком, коли він їв. Він повернувся пізніше, ніж зазвичай, і запечена тріска, на жаль, пересохла. Тато тримав свої думки при собі, поки їв рибу з картопляним пюре. Він не міг сказати їм, наскільки виснажений був тепер, працюючи над великими бомбардувальниками. Здавалося, він вивіз свою родину з палаючого Лондона саме вчасно. А як щодо його коханої Роми? Без сумніву, вона жила і працювала в небезпеці. Вночі він не міг заснути, боячись за її безпеку. Люфтвафф міг перетнути Ла-Манш за шість хвилин, якби не радар, який попереджав аеродроми Південного узбережжя про наближення атаки, і відважні молоді пілоти Спітфайрів та Ураганів... Але тепер горіли лондонські причали.

Атаки з повітря ставали все частішими вдень, а пожежі, що виникали після них, допомагали нападникам орієнтуватися під час нічних нальотів. Відплата означала, що звичайні люди страждали і в Берліні також.

"Отже, ви нарешті зустріли молодого Грегора," сказав він, відсуваючи тарілку з деяким полегшенням. "Це було дуже люб'язно з його боку дати вам рибу."

"Я її випотрошив!" гордо вставив Барні. Вони з Тесс

ROMA WAS SNATCHING A long-overdue break in the afternoon of a day packed with drama. She lay on her bed, fully dressed, apart from her shoes. She was tense, alert for the next emergency, finding it difficult to 'switch off.

She put up her hand and unpinned the elaborate front coil of blonde hair which most of the girls favoured to counter the severity of the regulation collar-length style. The blue of her uniform suited her; the fitted jacket emphasized her full bust, trim waist and curvaceous hips. Roma was fully aware that several of the young pilots found her very attractive and that, rumour had it, she was top of the 'if-only' seduction list, which, she suspected wryly, didn't even exist. This was hardly the time for romantic entanglements, they all knew that, although some, like the abruptly departed fourth occupant of this room, patently could not help themselves. For this girl it had all ended in tears.

The others had gone to the canteen: Roma was hungry, but too tired to make the effort. She was past catching up on her sleep. Her head was pounding from sustained concentration of bending over the maps spread out on the big table, silently, swiftly, pinpointing the danger areas, all too aware of the unseen, daring and deadly conflict in the skies overhead. Outnumbered, but bloody minded, those young men who risked their lives for their country and compatriots, too often paid the price. Like Janie's fiancé, the transitory friend they would probably never see again, despite their assurances.

She thought wistfully of her family reunited in Scotland. It seemed a world away. She was on her own, as she'd been since the Last Stop Garage. She'd put a brave face on it, of course, but missed them dreadfully at first. The colourful cards she dashed off meant she didn't have to write too much, betray that she was unhappy in

перезирнулися, і вона всміхнулася. Який безлад він наробив, але вона не розповідала.

ДВА

РОМА СКОРИСТАЛАСЯ довгоочікуваною перервою після обіду, сповненою драматичних подій. Одягненою вона лежала на ліжку та не могла заснути, бо була насторожі щодо наступної надзвичайної ситуації.

Піднявши руку, вона розв'язала біляве пасмо спереду, як полюбляло робити більшість дівчат, щоб пом'якшити суворість короткої зачіски. Синій колір уніформи пасував їй; приталений жакет підкреслював її пишні груди, тонку талію та звабливі стегна. Рома чудово усвідомлювала, що кілька молодих пілотів вважали її дуже привабливою. Ходили чутки, що вона очолювала список "якби-тільки" для спокуси, який, як вона іронічно підозрювала, навіть не існував. Навряд чи це був час для романтичних стосунків, вони всі це знали, хоча деякі, як от четверта мешканка цієї кімнати, яка раптово виїхала, явно не могла стримати своїх почуттів. Для неї все закінчилося сльозами.

Всі подалися до їдальні. Рома хотіла їсти, але так виснажилась, що не мала сил навіть поворухнутися. Недоспані ночі давалися взнаки. У неї боліла голова від тривалої концентрації, коли вона схилялася над картами, розкладеними мовчки на великому столі, швидко позначаючи небезпечні зони, надто добре усвідомлюючи невидимий і смертельний конфлікт у небі над головою. Хоч їх було менше, ці відважні молоді хлопці жертвували собою заради країни і свого народу – і надто часто за це розплачувалися життям. Як-от наречений Джейні – тимчасовий товариш, якого вони навряд чи колись побачать знову, хоч як би не обіцяли.

that cramped bedsit in London. Then that cheerful optimism passed on by Millie Mae resurfaced; she rose to the challenges that came along. Poor Tess, restricted now as none of them had been when their mother was alive, just when she should have been spreading her wings, too.

The tapping on the door startled her. 'Come in!' she called, sitting up and tucking the frivolous loop of hair behind her ear.

'Phew!' exclaimed the unexpected visitor, putting down her laden kitbag thankfully. 'Room for another one in here, they said; sorry to disturb you.' She removed her cap aiming it at the bed in the corner.

You hit the right spot, Roma told her wryly, swinging her legs to the ground. The newcomer was a tall, slim girl, with short black hair slicked back with brilliantine, and a dimpled face. 'I'm Roma Rainbow, and you are?

'Sally Tann daughter?' not the Roma Rainbow Millie Mae's

They looked at each other incredulously. Moray's sister, Roma thought. 'None other,' Roma acknowledged. "You're a long way from home-'

'Surrey? Hardly.'

'Oh, I just thought you must have come from Scotland- my family are there now. Pop works for your dad, but they don't socialize, so we don't know what you're all up to! Had anything to eat? New to all this?'

'Yes, to the first question, and as to the second, well, I've just finished my training: I'm replacing the girl who reluctantly let on to

Вона з ностальгією думала про свою родину, що возз'єдналася в Шотландії. Здавалося, це був інший світ. Вона була сама, як і була з часів "Останньої зупинки ". Звісно, вона робила вигляд, що все гаразд, але спочатку жахливо сумувала за ними. Яскраві листівки, які вона швидко надсилала, означали, що їй не потрібно було багато писати, вдавати, що вона нещаслива в тій тісній кімнатці в Лондоні. Потім той життєрадісний оптимізм від Міллі Мей, знову проявився; вона приймала всі виклики, які траплялися на її шляху. Бідна Тесс, тепер обмежена так, як ніхто з них не був, коли їхня мати була жива, якраз тоді, коли вона теж мала б розправити крила.

Стук у двері налякав її. "Заходьте!" – вигукнула вона, сідаючи і заправляючи пасмо волосся за вухо.

"Фух!" - вигукнула несподівана відвідувачка, з вдячністю опускаючи свій важкий мішок. "Вони сказали, що тут є місце ще для однієї, вибачте, що потурбувала." Вона зняла кашкет і кинула його у ліжку в кутку.

"Ви влучили в потрібне місце," - іронічно сказала їй Рома, спускаючи ноги на підлогу. Новоприбула була високою, стрункою дівчиною з коротким чорним волоссям, зачесаним назад за допомогою брильянтину, і обличчям з ямочками. "Я Рома Рейнбоу, а ви?"

"Саллі Танн... донька?" - не та Рома Рейнбоу, дочка Міллі Мей?"

Вони недовіриливо подивилися одна на одну. Сестра Морей, подумала Рома. "Саме та," - підтвердила Рома. "Ти далеко від дому..."

"Суррей? Навряд чи."

being pregnant.'

Roma said impulsively, 'I hope we can be friends, despite the differences between our parents.'

'Oh, I've always wanted to meet your family; you especially. Moray really fell for you, you know - don't look so surprised! He didn't imagine his feelings would be reciprocated, being a callow youth at the time. He knew Dad wouldn't approve, so he wrote to your sister, hoping for news of you - she even sent him a snap of you, all glamorous, in a black leather coat.'

'It wasn't real leather... I had a whole sheet of those polyphotos taken at Jerome's,' Roma recalled. 'I didn't know Tess had pinched one.'

'Ma caught sight of it once and said you were Millie Mae all over again.'

'I hope she didn't mind too much.'

'No, because you see, she and Millie Mae were friends before my dad made that silly confession, and spoilt it all.'

'I never knew that, either. You look like your mother, by the way.'

'Oh, I'm not nearly as glamorous as Ma!' Sally said frankly. 'She didn't fit in at the back of beyond, like your mother did. Ma came from a remote place, but she was brought up in a rather grand house and went away to school in Edinburgh. I imagine Millie Mae made her time on the Marsh more bearable.'

'And what is Moray doing now?' Roma tidied her hair.

"О, я просто подумала, що ти, мабуть, приїхала з Шотландії - моя родина зараз там. Тато працює на твого батька, але вони не спілкуються, тож ми не знаємо, чим ви всі займаєтесь! Ти вже їла? Нова в усьому цьому?"

"Так, на перше питання, а щодо другого, ну, я щойно закінчила навчання: я заміняю дівчину, яка неохоче зізналася, що вагітна."

Рома імпульсивно сказала: "Сподіваюся, ми зможемо стати подругами, незважаючи наших батьків."

"О, я завжди хотіла познайомитися з твоєю родиною; особливо з тобою. Морей справді закохався в тебе, знаєш - не дивися так здивовано! Він не уявляв, що його почуття можуть бути взаємними, будучи тоді зеленим юнаком. Він знав, що тато не схвалить, тому писав твоїй сестрі, сподіваючись отримати новини про тебе - вона навіть надіслала йому твоє фото, вся така гламурна, у чорному шкіряному пальті."

"Це не справжня шкіра була... я в Джерома надрукувала цілий аркуш таких знімків," - зринуло в пам'яті Роми. "Я не знала, що Тесс поцупила одне."

"Ма якось побачила його і сказала, що ти - Міллі Мей."

"Сподіваюся, вона не дуже заперечувала."

"Ні, тому що, бачиш, вони з Міллі Мей були подругами до того, як мій тато зробив те дурне зізнання і все зіпсував."

"Я й цього не знала. До речі, ти схожа на свою матір."

"О, я далеко не така гламурна, як Ма!" - щиро сказала Саллі.

'Oh, he's a pilot: we always knew he would be. I'm not too sure where he is now, and anyway, perhaps I shouldn't say but when he's next on leave, we three should get together, don't you think?'

The warning blared before Roma could answer.

'Let's spend the day exploring, take a packed lunch. You'll be incarcerated tomorrow, after all, Tess reminded Barney.

'I wish you wouldn't use words I d-don't know, Barney reproved her.

I'm trying to increase your vocabulary: imprisoned, in school, I mean. But I'm only joking, she added quickly, 'You'll soon make friends. Coming?'

Coming, Barney said. 'And so are you,' he told Fly sternly.

As they walked along the soft sands at Silver Strand, the sandstone cliffs rose above them, cormorants zoomed low over their heads; in the clefts of the rocks, jackdaws, pigeons and herring gulls chattered and swore. Fly became animated, investigating this and that, as in the Dungeness days.

In the rock pools where Barney crouched, having darted ahead, there were hermit crabs, wearing protective whelk shells, scuttling about, and limpets and mussels to turn over amid the glossy trails of seaweed. "Tess, come and see this!" Barney called constantly. 'Leave!' he added, to the curious dog.

She rested against the rocks, pencil flying across the pages of her notebook, unaware, as she made little thumbnail sketches in the margin - instant illustrations, she thought - that she made an appealing picture herself, even in her old school dress, run up, with

"Вона не вписувалася в глушину, як твоя мати. Ма походила з віддаленого місця, але виросла в досить великому будинку і їздила до школи в Единбурзі. Гадаю, Міллі Мей зробила її час на Болоті більш стерпним."

"А чим зараз займається Морей?"

Рома поправила волосся.

"О, він пілот: ми завжди знали, що він ним буде. Я не дуже впевнена, де він зараз, і в будь-якому разі, можливо, мені не слід говорити, але коли він наступного разу буде у відпустці, ми втрьох повинні зустрітися, як ти думаєш?"

Попередження пролунало перш ніж Рома встигла відповісти.

"Давай прогуляємось тут поблизу, прихопимо щось поїсти. Тим більше, що завтра тебе вже запруть," - нагадала Тесс Барні.

"Я б хотів, щоб ти не використовувала слова, яких я н-не знаю," - докорив їй Барні.

"Я намагаюся розширити твій словниковий запас: ув'язнена, в школі, я маю на увазі. Але я лише жартую," - швидко додала вона. "Ти скоро знайдеш друзів. Ідеш?"

"Іду," - сказав Барні. "І ти теж," - суворо сказав він Флаю.

Коли вони йшли м'яким піском Сілвер Стренду, над ними височіли скелі з пісковика, баклани низько пролітали над їхніми головами; у розщелинах скель галки, голуби та сріблясті чайки базікали і сварилися. Флай пожвавився, досліджуючи то одне, то інше, як у дні на Данджинесі.

У скельних басейнах, де присів навпочіпки Барні, були раки-самітники, які носили захисні мушлі равликів, шугаючи туди-сюди, а

economy of material, by Peg. The dress was too short, but she enjoyed the warmth of the late summer sun on her bare legs.

Gregor didn't mean to startle her. 'Good morning! Would you object if I joined you for a wee while?' He wore baggy shorts, frayed at the hems and had rolled up his sleeves. Tess was suddenly aware that she was staring at his bronzed limbs, covered with golden fuzz.

She swallowed, then, 'You're not fishing today?' She turned her book over. Her writing was, to her, intensely private.

He opened his knapsack. 'No, I'm done with that. I should return to college at the weekend. I am training to be a teacher. Unless I decide otherwise.' He produced a bottle of lemonade. 'Would you care for a wee drop? It's thirsty weather.' Then Barney came running up, his pockets bulging with treasures.

They shared the tepid drink, then Gregor and Barney scaled the cliff to a deserted cottage at the top. He called down to Tess so that she did not feel left out, because she'd said she had no head for heights and would stay put.

'My great-grandfather lived here, Tess. They took the roof off to avoid the tax, you know. It is left to me; maybe I shall live here one day.'

Tess shaded her eyes, looking up. As they disappeared within the gaping doorway, a white bird rose up, beating its wings in a great flurry of annoyance, and she caught her breath in delight, for the bird was haloed in the sunlight. Could she capture the essence of the moment, she wondered, in words?

They shared the flask of tea. 'Sorry, no sugar, I have to battle with the rations, Pop and Barney both having a sweet tooth, she

також блюдечка та мідії, які можна було перевертати серед глянцевого сліду водоростей. "Тесс, іди подивись на це!" - постійно кликав Барні. "Геть!" - додавав він допитливому собаці.

Вона спиралася на скелі, олівець літав сторінками її записника, не усвідомлюючи, коли робила маленькі ескізи на полях - миттєві ілюстрації, як вона думала - створювала привабливу картину, навіть у своїй старій шкільній сукні, яку перешила Пег. Сукня була закоротка, але вона насолоджувалася теплом пізнього літнього сонця на своїх голих ногах.

Грегор не мав наміру її налякати. "Доброго ранку! Ви не заперечуватимете, якщо я приєднаюся до вас на хвилинку?" Він був одягнений у мішкуваті, потріпані шорти, ще й закатав рукави. Тесс раптом усвідомила, що витріщається на його засмаглі руки, вкриті золотавим пушком.

Потім вона промовила: "Ви сьогодні не рибалите?" Тесс перевернула свій записник. Її писанина була для неї надзвичайно особистою.

Він відкрив свій рюкзак. "Ні, я з цим закінчив. Я маю повернутися до коледжу на вихідних. Я навчаюся на вчителя, якщо не вирішу інакше." Він дістав пляшку лимонаду. "Хочете трохи? Спекотна погода." Тоді підбіг Барні, його кишені випиналися від скарбів.

Вони поділилися теплуватим напоєм, потім Грегор і Барні вилізли на скелю до покинутого котеджу нагорі. Він гукнув Тесс, щоб вона не почувалася покинутою, бо вона зазначила, що боїться висоти і залишиться на місці.

"Мій прадід жив тут, Тесс. Знаєш, вони зняли дах, щоб уникнути податку. Цей дім залишений мені у спадок; можливо, я

said, as Gregor drained the stained bakelite cup in one thirsty gulp. There were enough soft baps with a smear of butter and sliver of cheese; apples for the three of them, and dog biscuits and a billycan of water for Fly.

'Shall we walk further? That is, if you should feel like it, Tess?'

'I'm not an invalid,' she said firmly, knowing that Pop must have told his mother about her heart murmur. 'I like walking, it's good for me.' Millie Mae never made anything of it, she thought, it was the aunts worrying - and look how

I ran that time when Moray Tann landed in our field. 'I am sure you are not. I only meant, you might think it is time to go back.'

She knew then, they could be real friends. Imperceptibly, he shortened his long stride to match hers, while Barney dashed in and out of the breakers.

They paused within a huge, crumbling sandstone arch, the interior encrusted with bird droppings. 'One fierce storm, Gregor said, 'and it could fall down.'

Tess shivered. Their voices seemed to bounce off the stone walls. Nothing was predictable, she thought: how long would they be living here; how long would the war go on; when would they see Roma again?

Gregor showed Barney the piles of rotting seaweed. 'Lift a bit, Barney - see what happens.' Tiny, shrimp like creatures flew into the air. Barney was fascinated. 'Sand-hoppers,' Gregor grinned.

Tess aired her knowledge. She hadn't been able to resist the

колись тут житиму."

Тесс прикрила очі рукою, дивлячись угору. Коли вони зникли у зяючому дверному отворі, білий птах злетів угору, б'ючи крилами у великому пориві роздратування, усі затамували подих від захвату, бо птах був оточений ореолом сонячного світла. Тесс задумалась, чи зможе вона передати сутність цього моменту словами?

Вони поділилися флягою чаю. "Вибач, без цукру, мені доводиться економити, оскільки і тато, і Барні любляють солоденьке," - сказала вона, коли Грегор одним спраглим ковтком осушив брудну бакелітову чашку. Було достатньо м'яких булочок з тонким шаром масла та скибочкою сиру; яблука для них трьох, і галети та бляшанка води для Флая.

"Може, пройдемося далі? Тобто, якщо ти не проти, Тесс?"

"Я не інвалід," - твердо сказала вона, знаючи, що батько, мабуть, розповів своїй матері про її серцевий шум. "Я люблю ходити, це корисно для мене." Міллі Мей ніколи не робила з цього проблеми, подумала вона, це тітки хвилювалися - і згадай, як я бігла тоді, коли Морей Танн приземлився на нашому полі. "Я впевнений, що ні. Я лише мав на увазі, що ти можеш подумати, що час повертатися."

Вона зрозуміла тоді, що вони могли б стати справжніми друзями. Непомітно він скоротив свій довгий крок, щоб відповідати їй, в той час як Барні носився туди-сюди.

Вони зупинилися під величезною, крихкою піщаною аркою, внутрішня поверхня якої була вкрита пташиним послідом. "Одна люта буря," - сказав Грегор, "і вона може посипатися."

Тесс здригнулася. Їхні голоси, здавалося, відбивалися від кам'яних стін. Ніщо не було передбачуваним, подумала вона: як

natural history books on his bedroom shelf. 'Fodder for the turnstones!' she informed her brother loftily. Gregor's whisper tickled her ear. 'I recall that expression...'

'I was born by the sea, too, you know,' she returned.

He coaxed her a short way up the cliff, and she was very aware of his firm clasp around her waist, as he showed her how to wedge herself behind a jutting rock. "The tide will be in shortly, this is the best place to see it."

'See what, Gregor?' Barney asked. But he wasn't telling. They looked down at the spuming sea, dashing furiously against some huge rocks. One was hollowed out, enabling them to see right through it. The spray smacked at their faces, salting their parted lips, then the sea burst spectacularly through the blowhole with a thunderous roar. Tess, exhilarated, became aware that she was clutching at Gregor's arm. Pink flooded her cheeks like the tide. She released her grasp immediately, turning her face away.

'Shall I join you on the morrow?' he asked, as they parted at the door.

Tess hesitated. 'Barney will be at school.'

'After lessons, perhaps? A stroll before tea? It seems a pity to waste the good weather; all too soon the evenings will draw in. Winter here will no doubt be more severe than you have experienced in the south.'

She nodded, and he walked on to his uncle's house.

Barney couldn't resist telling Pop that evening, 'Guess what! Tess has a boyfriend - Gregor! He's really nice.'

довго вони тут житимуть; як довго триватиме війна; коли вони знову побачать Рому?

Грегор показав Барні купи гниючих водоростей. "Підніми трохи, Барні - подивись, що станеться." Крихітні, схожі на креветок істоти злетіли в повітря. Барні був зачарований. "Піщані блохи," - усміхнувся Грегор.

Тесс продемонструвала свої знання. Вона не змогла встояти перед книгами з природознавства на його книжковій полиці. "Корм для каменярок!" - поважно повідомила вона брату. Шепіт Грегора лоскотав її вухо. "Я пам'ятаю цей вираз..."

"Я теж народилася біля моря, знаєш," - відповіла вона.

Він вмовив її піднятися трохи вгору по скелі, і вона дуже добре відчувала його міцну руку на своїй талії, коли він показував їй, як втиснутися за виступаючий камінь. "Скоро буде приплив, це найкраще місце, щоб це побачити."

"Побачити що, Грегоре?" - запитав Барні. Але він не казав. Вони дивилися вниз на спінене море, яке люто билось об величезні скелі. Одна була порожниста, дозволяючи їм бачити наскрізь. Бризки били їм в обличчя, солячи потріскані губи, крізь тісну щілину море вибухнуло стрімким і величним поривом. Збуджена Тесс усвідомила, що вчепилася в руку Грегора. Рожевий рум'янець залив їй щоки, як приплив. Вона відразу відпустила та відвернулася.

"Чи можу я приєднатися до вас завтра?" - запитав він, коли вони прощалися біля дверей.

Тесс завагалася. "Барні буде в школі."

"Може, після уроків? Прогулянка перед чаєм? Здається шкода марнувати гарну погоду; надто скоро вечори стануть коротшими. Зима тут, без сумніву, буде суворішою, ніж ви звикли на півдні."

Вона кивнула, і він пішов до будинку свого дядька.

'Beast!' Tess expostulated.

Pop weighed his words carefully. 'I'm pleased you've found a companion, you two. He's a clever chap by all accounts, but, remember, he will be away very soon.' Tess was a grown woman now, like Roma.

That night, Tess slowly leafed through Gregor's note- books - now she knew he wouldn't mind. When she finally succumbed to sleep, the open pages were pressed between her cheek and the pillow.

She dreamed near dawn that she was running across the strand to meet Gregor, but when at last she came up to him, she found that it was Moray, no older than when they had last met, smiling at her.

FOUR

She became aware that someone was at the door.

"Blow!" she exclaimed. She draped the cover over the machine and paper.

"Hello, Tess, I said I'd be back on the tide - that's if you read my message,'

'Gregor! Oh, she floundered. 'You said, you'd write...' I'm sorry, there wasn't time - may I come in?'

He looked unfamiliar in the dark-blue jacket, worn over a roll-neck sweater, with the silver merchant navy badge glinting on his lapel. She wished she was wearing the pink dress, despite the definite nip in the air, not Roma's old slacks turned up twice at the ankles, and a jumper that had shrunk in the wash.

"Embarkation leave,' he explained, 'I couldn't go without-'

Барні не міг втриматися, щоб не розповісти татові того вечора: "Вгадай що! У Тесс є хлопець - Грегор! Він дуже милий."

"От же ж!" - обурилася Тесс.

Батько ретельно зважував свої слова. "Я радий, що ви знайшли компаньйона, ви двоє. Він розумний хлопець, судячи з усього, але пам'ятай, він скоро поїде." Тесс тепер була дорослою жінкою, як Рома.

Тієї ночі Тесс повільно гортала записники Грегора - тепер вона знала, що він не заперечуватиме. Коли вона нарешті піддалася сну, відкриті сторінки були притиснуті між її щокою та подушкою.

Ближче до світанку їй наснилося, що вона біжить через пляж, щоб зустріти Грегора, але виявилось, що це Морей, не старший, ніж коли вони востаннє зустрічалися, усміхається до неї.

ЧОТИРИ

Вона помітила, що хтось стоїть біля дверей.

"От халепа!" - вигукнула вона і накинула чохол на машинку та папір.

"Привіт, Тесс, я писав, що повернуся разом з морською хвилюю- якщо ти прочитала моє повідомлення."

"Грегоре! О..." - вона розгубилася. "Ти казав, що напишеш..."

"Вибач, не було часу - можна увійти?"

Він виглядав досить незвично у темно-синій куртці, одягненій поверх светра з високим коміром, зі срібним значком торгового флоту, що поблискував на лацкані. Вона пошкодувала, що не вдягла рожеву сукню, незважаючи на відчутний холод, а натомість була в старих штаних Роми, двічі підвернутих на щиколотках, та светрі, що зсівся після прання.

"Seeing your mother again, of course,' she supplied quickly. Her hand trembled as she gave the tea leaves a stir.

'Aye. Just a quick cup, Tess, nothing to eat, thanks. Mother is planning a hefty meal.' He noticed the type- writer. 'I have interrupted your writing?'

'It doesn't matter, really.'

They drank their tea in silence. Then, 'I must go,' he said, "Think of me.'

"I will."

The brief vilit over the wondered why he had come Shell foolish now having looked out of the window the night before he left for believing he meant it, when he said he'd write She thought. I suppose he was just and when he befriended me and Harney, too, of course. If only I could stop myself from all this romantic magining but then, if I lost that, how would I be able to write?

She uncovered the typewriter, pulled the paper free of the roller, screwed it up, then, remembering Pop's words, smoothed it out again. 'Romance,' she said aloud. "What do I know about it? I want to be stirred like - like the teapot, to be all hot and steaming like the tea.' She grinned sheepishly and carefully reinserted the paper. 'Wonder if I could write a story for Girl's Crystal? Exciting - with a heroine much more like Roma than me.'

Look, girls, Angela Castle exclaimed: 'See that lady pilot in white leather? That's Jeanne de Casum, Casalis?'

Mrs Feather! Pat interrupted, as the cameras flashed, and the delightfully dithery star of stage and radio, climbed aboard, waving to her fans.

"Відпустка перед відплиттям," - пояснив він, - "Я не міг поїхати, не..."

"Побачившись знову з матір'ю, звісно," - швидко додала вона. Її рука тремтіла, коли вона помішувала чайне листя.

"Так. Лише швидка чашка чаю, Тесс, нічого готувати не треба, дякую. Мати планує ситну вечерю." Він помітив друкарську машинку. "Я перервав тебе?"

"Це не має значення, справді."

Вони мовчки пили чай. Потім він сказав: "Мушу йти, не забувай про мене."

"Не забуду."

Після короткого візиту вона замислилась, чому він приходив. Тепер вона почувалася дурною через те, що визирала у вікно напередодні його від'їзду, вірячи, що він справді мав на увазі те, що казав про листи. У глибині душі вона усвідомлювала: його приязність може бути лише звичайною ввічливістю, яку він виявив, потоваришувавши з нею та Барні. Її романтичні фантазії здавалися ефемерними, і водночас вона розуміла, що саме ці мрії живлять її творчу уяву. Якби вона позбулася цих солодких ілюзій, то втратила б найцінніше джерело натхнення для свого письменства.

Вона відкрила друкарську машинку, витягнула папір з валика, зім'яла його, але потім, згадавши слова татка, знову розгладила. "Романтика," - сказала вона вголос. "Що я знаю про неї? Я хочу бути збуреною, як... як чайник, бути гарячою і пароподібною, як чай." Вона соромливо усміхнулася і обережно вставила папір назад. "Цікаво, чи змогла б я написати історію для 'Дівочого кришталю'? Захоплюю, з героїнею більш схожою на Рому, ніж на мене."

"Дивіться, дівчата, - вигукнула Анджела Касл, - Бачите ту жінку-пілота в білому костюмі? Це Жанна де Касум, Касаліс?"

"Місіс Фезер!" - перебила Пет, коли спалахнули камери, і чарівно розгублена зірка сцени та радіо піднялася на борт, махаючи

If she can fly she can't be as feathery as she seems, Joan concluded. своїм шанувальникам.

They were at the Lympne air show and celebrities were there in force. It seemed they all wanted to learn to fly, like The Castle sisters.

But flying lessons were expensive and their only link with the world of aviation was their father, who was a trusted engineer to the famous...

Now, how could she airily despatch her heroine, Angela, a beautiful blonde, in her black leather-look coat, into the sky?

Pop passed her the letter that evening without comment. It had obviously been delivered to him by hand. Miss Tess Rainbow - written with a flourish.

'Go away,' she reproved Barney, trying to peek over her shoulder. There was a card within the envelope. She read it twice.

I'd better put you out of your misery, I suppose,' she told them. 'It's from Mrs Tann, Moray's mother. She's here, she says, because of the bombing. She thinks it would be "rather nice" if we were to meet. She suggests Saturday afternoon. Her chauffeur will collect us - you are both invited, too.

'Not me,' he said evenly. 'You two go. Time to heal the breach, I reckon.'

I can't, either,' Barney reminded them. 'I'm spending the day at the Manse - Dougie says his mother makes the best fish and chips with crispy batter - and I can b-borrow a bike and have races round the box hedges.'

"Якщо вона вміє літати, то не може бути такою легковажною, якою здається," - зробила висновок Джоан.

Вони були на авіашоу в Лімпні, де було дуже багато знаменитостей. Здавалося, всі вони хотіли навчитися літати, як сестри Касл.

Але уроки польотів були дорогими, і їхнім єдиним зв'язком зі світом авіації був їхній батько, який був довіреним інженером відомих людей...

Тепер, як би вона могла невимушено відправити свою героїню Анджелу, прекрасну блондинку, в її чорному шкіряному пальті, в небо?

Того вечора тато передав їй листа без коментарів. Його, очевидно, доставили особисто. "Міс Тесс Рейнбоу" – було написано з розмахом.

"Іди геть," - присоромила вона Барні, який намагався зазирнути через її плече. У конверті була картка. Вона прочитала її двічі.

"Я не буду над вами знущатися," - сказала вона їм. "Це від місіс Танн, матері Морея. Каже, що вона тут через бомбардування. Вона вважає, що було б 'досить мило', якби ми зустрілися та пропонує в суботу після обіду. Її шофер забере нас - ви обоє також запрошені."

"Без мене," - спокійно сказав він. "Ви двоє йдіть. Час загоїти рану, я гадаю."

"Я теж не можу," - нагадав їм Барні. "Я проведу день у пасторському будинку - Дугі каже, що його мати готує найкращу

He only faltered once, in that speech, Tess realised, pleased. A friend like Douglas will give him confidence. He's relied on me for too long to protect him.

'I'll make your excuses,' she said. 'Clear the table, Barney, and wash up please, while I RSVP.'

Whatever she wore, she wouldn't impress Mrs Tann, Tess decided. But the postman, courtesy of Roma, saved the day.

Don't get much time to wear civvies nowadays, read the enclosed note. This should fit you, I hope. Love to all, Roma.

The lightweight jumper suit was in russet wool. Simple but smart; round-necked and long sleeved; no doubt Roma had livened it up with a silk scarf, or a punched leather belt. What a pity she had to wear rayon stockings and clumpy school shoes with it, she thought, trying the outfit on in her room.

She opened the little attaché case of treasures: her scrapbook, Moray's letters, Roma's cards, the snapshot of Millie Mae cuddling Tess as a baby; there it was, cocooned in cotton wool - the silver monoplane brooch. Moray had enclosed it in that first eagerly awaited letter. The Spirit of Millie Mae? She had kept it secret, never worn it. Now she pinned it to her jumper.

Tess was overawed by the size of the house on the hill, sheltered by Douglas firs; even the cheerfully sparking log fire failed to make the drawing room cosy on an autumnal afternoon. She sat opposite Jean Tann, as elegant as she remembered her. The armchairs were winged, with deep- cushions: Tess worried about rising decorously, when it was time to partake of tea.

"That colour complements your hair, Mrs Tann observed,

рибу з картоплею фрї з хрусткою скоринкою - і я можу п-позичити велосипед і влаштувати перегони навколо живоплоту."

Він затнувся лише раз у цій промові, помітила Тесс із задоволенням. Такий друг, як Дуглас, додасть йому впевненості. Він надто довго покладався на мене, щоб захищати його.

"Я передам ваші вибачення," - сказала вона. "Прибери зі столу, Барні, і помий посуд, будь ласка, поки я відповім на запрошення."

Що б вона не вдягнула, місіс Танн це не вразить, вирішила Тесс. Але листоноша, завдяки Ромі, врятував ситуацію.

"Зараз не маю багато можливостей носити цивільний одяг," - йшлося в доданій записці. " Сподіваюся, це тобі підійде. Вітання всім, Рома."

Легкий костюм був із рудуватої вовни, простий, але елегантний; з круглим вирізом і довгими рукавами; без сумніву, Рома доповнила його образ витонченою деталлю — то чи то розкішний шовковий шарф, то чи елегантний шкіряний ремінь. Як шкода, що доведеться носити його з панчохами з штучного шовку та незграбними шкіляними черевиками, подумала вона, приміряючи вбрання у своїй кімнаті.

Вона відкрила маленький кейс зі скарбами: її блокнот, листи від Морея, листівки від Роми, фотографія Міллі Мей, що обіймає маленьку Тесс; ось вона, загорнута у вату - срібна брошка у формі моноплана. Морея вклав її в той перший, так довго очікуваний лист. Дух Міллі Мей? Вона тримала її в таємниці, ніколи не носила. Настав час приколотися до светра.

unexpectedly.

"Thank you.' She didn't know why she added, "The costume was Roma's.'

'Your sister has very good taste,' Mrs Tann said. 'Ah, here he is - I sent him to get changed; I told him he wasn't dressed to receive a young lady.'

'I wasn't dressed at all, Ma. Well, only in pyjamas and dressing gown,' commented an amused voice. Tess, heart pounding, knew immediately who this was, but the wings of the chair obscured her view.

Then Moray stood before her, leaning heavily on crutches but smiling. His hair still flopped endearingly across his forehead. 'Sorry, but I'll probably fall over if I try to shake your hand. It's been a long time since we met, Tess, and some things don't change, do they? I'm temporarily grounded after another crash landing; nothing heroic I'm afraid, only a smashed leg this time.'

'Sit down,' his mother ordered. 'He's still suffering from shock, but he won't admit to that, or that the plane was all shot up before he brought it down safely. The RAF sent him as far away as possible, here to me, so-'

'I can't make any more trouble for a bit,' Moray finished, with a wry grin.

Тесс була вражена розмірами будинку на пагорбі з ялинками; навіть веселий потріскуючий камін не міг зробити вітальною затишною в осінній день. Вона сиділа навпроти Джин Танн, такої ж елегантної, якою вона її пам'ятала. Крісла були з крилами та глибокими подушками: Тесс турбувалася про те, як би гідно підвестися, коли настане час пити чай.

"Цей колір пасує до твого волосся," - несподівано зауважила місіс Танн.

"Дякую." Вона не знала, чому додала: "Костюм був Роми."

"У твоєї сестри дуже гарний смак," - сказала місіс Танн. "А, ось і він - я відправила його переодягнутися; я сказала йому, що він не одягнений для прийому молодой леді."

"Я взагалі не був одягнений, мамо. Ну, тільки в піжамі та халаті," - прокоментував веселий голос. Тесс, чиє серце калатало, одразу зрозуміла, хто це, але крила крісла заважали їй бачити.

Потім Морей став перед нею, сильно спираючись на милиці, але усміхаючись. Його волосся все ще зворушливо спадало на чоло. "Вибач, але я, мабуть, впаду, якщо спробую потиснути тобі руку. Минуло багато часу відтоді, як ми бачились, Тесс, і деякі речі не змінюються, правда? Я тимчасово приземлений після чергової аварійної посадки; нічого героїчного, боюся, цього разу лише зламана нога."

"Сідай," - наказала його мати. "Він все ще страждає від шоку, хоча не зізнається в цьому, як і в тому, що літак був весь прострілений, перш ніж він безпечно посадив його. Його відправили якомога далі, сюди до мене, тож -"

"Я не зможу створювати більше проблем якийсь час," -

'I have to confess, Jean told Tess, 'I asked you here as a diversion, to stop him fretting, being so far from the action. I'm glad, really, it's just you.'

"You didn't prepare me for another shock - that Tess was all grown up.' With difficulty, he put the crutches aside and subsided slowly into a chair.

'It was a surprise to me, too, but it's years since we met,' Jean reflected. She looked keenly at Tess. 'I certainly didn't take into account that you probably have a young man in tow who might object to you visiting Moray?'

'I' Tess faltered. 'A friend, that's all. He has gone away,' she added.

"Then I imagine you are free to see who you like,' Jean said. 'I should warn you, my son has had a succession of girlfriends since his days at university don't frown, Moray, it's true! Well, I'll leave you to fill in the gaps, as it were, while I see what the housekeeper is planning to serve up for tea.'

'You stopped writing to me,' she said simply, after a long pause. The intense gaze of his blue eyes was disconcerting. He was not smiling now; she guessed that had been for his mother's benefit.

His forehead was beaded with sweat, as it was after that other crash in The Spirit of Millie Mae. He must be in pain. She touched the hand gripping the arm of his chair. 'You don't have to make excuses,' she said, when he didn't answer. 'I was only a little girl; you were really interested in Roma.'

закінчив Морей з кривою посмішкою.

"Мушу зізнатися," - сказала Джин Тесс, "я запросила тебе сюди аби повеселитися, щоб він не турбувався, будучи так далеко від подій. Я рада, справді, що лише ти прийшла."

"Ти не підготувала мене до ще одного шоку - що Тесс вже доросла." З труднощами він відклав милиці і повільно опустився в крісло.

"Це було несподіванкою і для мене теж, але минули роки відтоді, як ми зустрічалися," - замислилась Джин. Вона пильно подивилася на Тесс. "Я, звичайно, не врахувала, що у тебе, можливо, є молодий чоловік, який міг би бути проти, щоб ти навідувала Морея?"

"Я..." - завагалася Тесс. "Друг, це все. Він поїхав," - додала вона.

"Тоді я вважаю, ти вільна бачитися з ким хочеш," - сказала Джин. "Я маю попередити тебе, що в мого сина була низка подруг з часів університету - не хмурся, Морей, це правда! Що ж, я залишу вас заповнити прогалини, так би мовити, поки подивлюся, що економка планує подати до чаю."

"Ти перестав мені писати," - просто сказала вона після довгої паузи. Інтенсивний погляд його блакитних очей бентежив. Тепер він не усміхався; вона здогадалася, що це було заради його матері.

Його чоло було вкрите потом, як і після тієї аварії в "Дусі Міллі Мей". Він, мабуть, відчував біль. Вона торкнулася руки, що стискала підлокітник крісла. "Тобі не потрібно виправдовуватися," - сказала вона, коли він не відповів. "Я була лише маленькою дівчинкою, а ти насправді цікавився Ромою."

'Who obviously never gave me a second thought. It was an adolescent thing. As Ma bluntly remarked, I didn't lack female company thereafter. You remembered me; you're wearing that brooch - I admit Ma bought it for me to send to you. I didn't write, if I'm honest, being embarrassed by the intensity of your replies. Alarm bells rang, if you like: I detected a hint of puppy love-'

'Now you've embarrassed me!' But she did not withdraw her hand.

I'm glad you don't look like Roma, like Millie Mae,' he said unexpectedly. It's easier for Ma, you see. Well, shall we pick up where we left off, Tess? On that windswept beach when I talked earnestly about the past and quarrelling with Dad - nothing compared to what you'd been through, losing your mother - I was merely a disturbed youth, you were a serious little girl. What d'you say?'

'I think we should begin again, from here,' she said.

'Good. May I ask a new friend to assist me from this chair, slide my crutches into position, and to escort me to the door, which Ma tactfully closed, and to point me in the direction of the downstairs office, as Ma calls it?'

As Tess bent over him, Moray's arms went firmly round her waist, surprising her. His face was very close to hers. I'm glad you're all grown up, Tess. Let me kiss you - put the seal on our pact of renewed friendship.'

'Please...' she protested, but, of course, he took that as assent. Will he know it's the first time for me? she thought. I hoped Gregor

"Яка, очевидно, ніколи не думала про мене, це було лише підліткове захоплення. Як прямо зауважила мама, мені після того не бракувало жіночого товариства. Ти пам'ятала мене; ти носиш ту брошку - зізнаюся, мама купила її, щоб я надіслав тобі. Я не писав, якщо бути чесним, бо ніяковів через інтенсивність твоїх відповідей. Дзвінки тривоги, якщо хочеш: я відчував натяк на дитячу закоханість-"

"Тепер ти мене збентежив!" Але вона не забрала свою руку.

"Я радий, що ти не схожа на Рому, на Міллі Мей," - сказав він несподівано. "Так легше для мами, розумієш. Ну що ж, повернемося до того місця, де ми зупинились, Тесс? На тому вітряному пляжі, коли я щиро говорив про минуле і сварки з батьком - ніщо порівняно з тим, через що пройшла ти, втративши матір - я був просто неспокійним юнаком, ти була серйозною маленькою дівчинкою. Що скажеш?"

"Я думаю, нам слід почати знову, звідси," - сказала вона.

"Добре. Чи можу я попросити нову подругу допомогти мені встати з цього крісла, поставити милиці на місце і провести мене до дверей, які мама тактовно зачинила, і вказати напрямом до кабінету внизу, як його називає мама?"

Коли Тесс нахилилася над ним, Морей міцно обійняв її за талію, чим дуже здивував її. Його обличчя було дуже близько до її. "Я радий, що ти вже доросла, Тесс. Дозволь мені поцілувати тебе - скріпити наш пакт про відновлену дружбу."

"Будь ласка..." - запротестувала вона, але, звичайно, він сприйняв це як згоду. Чи зрозуміє він, що це вперше для мене? подумала вона. Я сподівалася, що Грегор поцілує мене, але він не

would kiss me, but he didn't, and now- She closed her eyes as their lips met.

When he released her, she belatedly helped him to his feet, hoping he wouldn't realise she was shaking. I'm all stirred up, she thought, bemused. I don't feel grown up at all, just young and foolish, and thoroughly confused.

'I said, joking of course Pop repeated. did you have jam sandwiches?'

'What? No, smoked salmon, and crusts cut off: I filled up on Madeira cake and fruit scones butter!' there was real

'You'll be going again?'

'I'm not sure. I suppose - it depends on how long Moray is at home.'

'I gather that, as before, he has been rather brave but foolhardy.' Pop looked at her searchingly. 'Don't let that young feller break your heart, Tess. He's got too much of his old man in him, you know.'

"They don't seem to get on.'

'That's why.'

'Pop, does it still - worry you - you know, about what spoiled the friendship between you and Moray's family? 'It wasn't that I ever doubted Millie Mae, her love for me, for us,' he answered obliquely, 'it was knowing that Leo invariably succeeded in getting what he wanted. That's what I admired about him when we first met; it was what I eventually feared. Jean has dealt with it in her own way, but it can't have been a happy marriage. Why d'you think she is distancing herself from him right now? Wouldn't Millie Mae have stayed with me, kept the family together, whether we were in danger

зробив цього, і тепер- Вона заплющила очі, коли їхні губи зустрілися.

Коли він відпустив її, вона допомогла йому підвестися, сподіваючись, що він не помітить, як вона тремтить. Я вся збентежена, подумала вона. Я зовсім не почуваюся дорослою, лише молодою і дурною, і цілком розгубленою.

"Я казав, жартуючи звісно," - повторив батько, "у вас були бутерброди з джемом?"

"Що? Ні, копчений лосось, і скоринки зрізані: я наїлася кексу Мадейра і фруктових булочок з маслом!"

"Ти підеш знову?"

"Я не впевнена. Я думаю - це залежить від того, як довго Морей буде вдома."

"Я розумію, що, як і раніше, він був досить хоробрим, але нерозсудливим." Батько пильно подивився на неї. "Не дозволяй цьому молодикі розбити тобі серце, Тесс. Від дуже схожий на свого батька, знаєш."

"Здається, вони не ладнають."

"Саме тому."

"Тату, тебе все ще... турбує... ну, знаєш, те, що зіпсувало дружбу між тобою і родиною Морей?"

"Справа не в тому, що я коли-небудь сумнівався в Міллі Мей та в її любові до мене, до нас," - відповів він ухильно, "а в тому, що я знав, що Лео завжди досягав того, чого хотів. Це те, чим я захоплювався в ньому, коли ми вперше зустрілися; це те, чого я зрештою боявся. Джин впоралася з цим по-своєму, але це не могло бути щасливим шлюбом. Як ти думаєш, чому вона зараз відсторонюється від нього? Хіба Міллі Мей не залишилася б зі мною, не зберегла б сім'ю разом, незалежно від того, чи загрожувало нам бомбардування, чи ні?"

"Здається дивним, що місіс Танн хоче, щоб ми з Мореем

of being bombed out, or not?"

'It seems strange Mrs Tann wants Moray and me to renew our friendship.'

Pop reached out, tweaked her hair affectionately. 'She didn't count on you losing your braids and becoming a beautiful young woman.'

'Oh Pop! Don't be silly,' Tess objected.

'Of course, Moray finds you attractive, as did Gregor.'

Millie Mae should be here for you to confide in: Roma is too far away. This isn't a carefree time for you, Tess, as it should be. It's asking a lot of you to play mother to your brother, to housekeep for me... but don't fall in love with love, as they say.'

'I'll try not to,' she said simply.

FIVE

TESS DIDN'T SEE MORAY again for some time, for shortly after her visit, Jean wrote that he had been rushed to the local hospital, then transferred to Edinburgh for urgent surgery: It is touch and go; he has developed a serious bone infection. No visitors other than family. I have sent for his father.

Tess, biting her lip, passed the note to Pop, while Barney looked on.

'Wait a few days before writing to him,' Pop counselled, noting her shocked expression. 'Though I imagine Jean would appreciate a reply.'

Tess had received another letter to which she hadn't yet responded: from Gregor, written before he embarked for dangerous waters, where the hidden U-boat menace was ever present and cargo vessels and their escorts ran the gauntlet of torpedoes and grim

відновили нашу дружбу."

Батько простягнув руку, ласкаво смикнув її за волосся. "Вона не розраховувала, що ти розпустиш коси і станеш прекрасною молодою жінкою."

"О, татко! Не будь смішним," - заперечила Тесс.

"Звісно, ти приваблива для Морея, як і для Грегора. Міллі Мей мала б бути тут, щоб ти могла їй довіритися: Рома надто далеко. Це не безтурботний час для тебе, Тесс, яким він мав би бути. Це багато вимагати від тебе - бути матір'ю для твого брата, вести господарство для мене... але не закохуйся в саме кохання, як то кажуть."

"Я постараюся не закохуватися," - просто сказала вона

П'ЯТЬ

Тесс довго не бачила Морея, бо невдовзі після її візиту Джин повідомила, що його терміново доправили до місцевої лікарні, а потім перевели до Единбурга для невідкладної операції: "Все дуже непевно; у нього розвинулася серйозна інфекція кісток. Відвідування дозволені лише для родичів. Я викликала його батька."

Тесс, прикусивши губу, передала записку Татові, поки Барні спостерігав.

"Зачекай кілька днів, перш ніж писати йому," – порадив він, помітивши її наляканість. Хоча Джин, мабуть, оцінила б відповідь."

Тесс отримала ще один лист, на який ще не відповіла, від Грегора, написаний перед тим, як він вирушив у небезпечні води, де постійно чатувала прихована загроза підводних човнів, а вантажні судна та їхній супровід проходили крізь небезпеку та похмурі сутички. Коли вона зустріла його матір, то помітила на її напруження. Тесс почувалася скуто щодо згадки про Грегора,

confrontation. When she met his mother, she recognized the marks of strain on her face, because Pop, constantly fearing for Roma's safety, bore these, too. Tess felt constrained regarding mention of Gregor, recalling Mrs Munro's enigmatic words just after he left.

Dear Tess,

You must be wondering why I came to see you - it was not how I intended it to be. I wish we'd had more time to get to know each other properly. Parting will be the test, won't it?

I think I love you.

Yours,

Gregor

P.S. Back on the tide - I promise!

If only he hadn't written, 'I think': yet Tess was aware that she would have expressed it like that, herself. Seeing Moray again had been an unsettling experience. The unexpected kiss: maybe it had amused him, but that thought hurt. Would he regard her as a possible link once more between himself and Roma, when - if - he recovered from this serious setback, she wondered.

The fishing boats were heading for Iceland. The women conserved energy, not chattering; bulked out with layers of clothes, scarves, working automatically with bone-white fingers, selecting slippery fish to pile in the crates. Food vital for the survival of a nation under siege.

The Battle of Britain continued; the anticipated invasion did not take place, but the horrific bombing of London and other great cities and ports intensified. Women flew Hurricanes and Spitfires

згадуючи загадкові слова місіс Манро одразу після його від'їзду.

"Дорога Тесс,

Ти, мабуть, думаєш, чому я приходив побачитися з тобою – все вийшло не так, як я планував. Шкода, що у нас не було більше часу краще пізнати один одного. Розлука стане випробуванням, чи не так?

Думаю, я кохаю тебе.

Твій Грегор

P.S. Повернусь із припливом – обіцяю!"

Якби він не написав "думаю": хоча Тесс усвідомлювала, що сказала б те саме. Нова зустріч із Мореєм виявилася бентежною. Той несподіваний поцілунок: можливо, це його розважило, але така думка завдавала болю. Вона міркувала, чи розглядатиме він її знову як можливу ланку між собою та Ромою, коли одужає після цього серйозного удару.

Рибаки на човнах прямували до Ісландії. Жінки зберігали енергію, не базікаючи; закутані в шари одягу, хустки, автоматично працювали побілілими від холоду пальцями, відбираючи слизьку рибу для складання в ящики. Їжа, життєво необхідна для виживання нації в облозі.

Битва за Британію тривала; очікуваного вторгнення не сталося, але жахливе бомбардування Лондона та інших великих міст і портів посилювалося. Жінки тепер літали на "Ураганах" і "Спітфайрах", хоч і не в бою, доставляючи винищувачі на заміну. Заводи працювали на повну, виробляючи озброєння.

Хоча Тесс і Барні були далеко від небезпеки, вони чули гуркіт важких бомбардувальників, що злітали строем у сутінках, а потім

now, if not yet in combat, delivering replacement fighter planes. Factories worked at full tilt producing armaments.

Although remote from danger as such, Tess and Barney heard the roar of great bombers lifting off in formation at nightfall, then there was the long, tense wait for their return during the early hours. Pop was often away over-night at the base: he kept things to himself, but Tess felt his responsibilities keenly.

She walked along the shore mid-morning, taking a break from writing, when she needed to clarify her thoughts. She did not venture as far as the blowhole, for the searing wind buffeted her along, forced her to keep her head down. Dribbling weather, she described it rue-fully to Pop, but she was not laid low with bronchitis. It was Fly who wheezed, loath to budge from the kitchen.

'You're getting ancient, poor old boy,' she told him, but keep going until Roma comes home.' It was months since they had seen her.

One Sunday afternoon, she, Pop and Barney climbed steadily uphill from the village, past the fields where great globular turnips, which the locals called neeps, were grown. These had been pulled by hand and were now stored. They followed a track to the forest, bundling dry fallen wood to drag back as they were running low on fuel and snow was in the air. They felt triumphant at their resourcefulness, though Pop pretended to frown on the small neeps that Barney had found in a pocket of long grass, and produced when they reached home.

"They either rolled off the b-barrow, Pop, or they chucked 'em."

наставало довге, напружене очікування їхнього повернення. Тато часто ночував на базі: він тримав усе при собі, але Тесс гостро відчувала його відповідальність.

Зранку вона гуляла берегом, роблячи перерву в написанні, коли хотіла побути в своїх думках. Вона не наближалася до продувної шахти, бо пронизливий вітер штовхав її вперед, змушуючи опускати голову. "Жахіття," – з жалем описувала вона погоду татові, але бронхіт її не здолав. Це Флай хрипів, не бажаючи відходити від кухні.

"Ти старієш, бідолаха," – казала вона йому, – "але тримайся, доки Рома не повернеться додому." Минули місяці відтоді, як вони її бачили.

Якось у неділю після обіду вони всією родиною піднялися пагорбом від села, повз поля, де вирощували великі круглі турнепси, які місцеві називали "ніпс". Їх уже зібрали вручну і зберігали. Вони пішли лісовою стежкою, збираючи сухе опале гілля, щоб притягти додому, бо палива було обмаль, а в повітрі літав сніг. Вони пишалися своєю винахідливістю, хоча тато удавав, що хмуриться на маленькі турнепси, які Барні знайшов у заростях високої трави і дістав, коли вони прийшли додому.

"Вони або з в-візка скотилися, або їх викинули."

По радіо передавали поради щодо використання таких продуктів. Тесс ставала хорошою кухаркою простої їжі. Сьогодні вона добре розім'яла варені турнепси, додала перцю й трохи масла. Їй подобалося наслідувати кулінарні кроки Міллі Мей. Турнепси добре пішли з баранячими відбивними, смаженими у власному жирі.

Татусь якраз встиг додому, щоб поїсти з ними. Він похвалив її за першу страву, потім недбало сказав: "Чув, Морей Танн вдома на

There were hints for using such staples broadcast over the wireless. Tess was becoming a good, plain cook. Today, she mashed the cooked neeps well, added pepper and a spot of butter. She liked to follow in Millie Mae's culinary footsteps. The neeps went down well with lamb chops fried in their own fat.

Pop was actually home in time to eat with them. He complimented her on the first course, then said casually, 'Moray Tann is home I hear, for further convalescence, but it doesn't look as if he will be flying for some time, if ever. The surgeons saved his leg, but mobility will always be a problem.'

'You'll go and see him, Tess, won't you? Can I come this time? They say he's a hero, at school,' Barney asked, adding, 'What's for pud?'

'Yes, to the first question. It's roly poly with treacle - if I can scrape the pudding off the cloth, more flour than suet, I'm afraid.' *Moray will be devastated, she thought, as he lives for his flying. I must visit him soon.*

In the event, she went alone. Jean paid her a brief visit while Barney was at school. 'I don't think he is up to answering a young boy's questions on aerial combat yet, but he wants to see you. For some reason he thinks he got off on the wrong foot with you last time. Do come and reassure him, Tess!'

He was resting on his bed. Tess was shocked to see him so thin and haggard. 'Don't worry, you're quite safe,' he said sardonically, after his mother had excused herself.

'You can move faster than I can, after all.'

'I brought you some sweets.' She delved in her bag to cover

подальшу реабілітацію, але схоже, що він ще довго не літатиме, якщо взагалі колись зможе. Хірурги врятували його ногу, але з рухливістю завжди будуть проблеми."

"Ти ж підеш провідати його, Тесс? Можна я цього разу з тобою? У школі кажуть, що він герой," – запитав Барні, додавши: "Що на десерт?"

"Так, на перше питання. Рулет із патокою – якщо зможу відліпити пудинг від тканини, борошна більше, ніж жиру, боюся." Морей буде спустошений, подумала вона, адже він живе заради польотів. Треба його провідати.

Зрештою, вона пішла сама. Джин не довго посиділа, поки Барні був у школі. "Я не думаю, що він готовий відповідати на запитання юного хлопчика про повітряні бої, але він хоче тебе бачити. Чомусь він вважає, що минулого разу все пішло не так між вами. Будь ласка, прийди заспокоїти його, Тесс!"

Він відпочивав на ліжку. Тесс була вражена, побачивши його таким худим і змученим. "Не хвилюйся, ти в безпеці," – з сарказмом сказав він, після того як його мати вибачилась і пішла. "Зрештою, ти можеш рухатися швидше за мене."

"Я принесла тобі цукерок." Вона заховалась за сумку, щоб приховати рум'янець.

"Не варто було витрачати свій пайок на мене, але дякую. М'ятні жуйки, добре: мені потрібно щось пожувати."

"Ти звучиш гірко," – сказала вона, потім одразу пошкодувала. "Вибач, ти маєш повне право так почуватися, Морей."

"Я не мав права дражнити тебе, цілувати тебе минулого разу,"

her blushes.

'You shouldn't spend your ration on me, but thank you. Chewy mints, good: I need something to get my teeth into.'

'You sound bitter,' she said, then instantly regretted it.

'I'm sorry, you have every right to feel like that, Moray.'

'I didn't have any right to tease you, kiss you, last time,' he said, then added in a lighter tone, 'but I couldn't help myself, after all those starchy nurses wary of the boys in blue, when I saw that fabulous hair and those luscious lips.'

She blushed deeply again, to her chagrin. 'Stop mock-ing me! Roma sent her good wishes to you. Did you know that she and your sister are in the same unit, that they are great pals? It's a small world, isn't it?'

'Sally wrote to me in hospital you have to be in extremis to receive a letter from her. I gather that your sis-ter is popular with the pilots,' he said, wryly. 'And don't bristle again, Tess, it's not as if I said she's a popsy'

'She's not!' She hated that silly expression.

'See, you are bristling! We didn't argue in the marsh days, did we? Can't we be like that again? It's the tonic I need, uncomplicated friendship.' He held out his hand. 'Shake to that?' He added, as she hesitated, 'No spooning -after all, you have a boyfriend, or, sort of, eh? Is that what you want me to say?'

She slipped her hand in his. 'Yes,' she said. 'I'll write to Gregor, she thought, tell him to, well, wait and see. When Moray meets Roma again, he won't have eyes for anyone else. Because isn't

— сказав він, потім додав легшим тоном: "але я не міг стриматися, після всіх тих суворих медсестер, що остерігалися поліцейських, коли побачив це казкове волосся і звабливі губи."

Вона знову почервоніла, на свій сором. "Припини глузувати з мене! Рома передавала тобі найкращі побажання. Ти знав, що вона і твоя сестра в одному підрозділі, що вони чудові подруги? Світ тісний, правда?"

"Саллі написала мені в лікарню — треба бути при смерті, щоб отримати від неї листа. Я розумію, що твоя сестра популярна серед пілотів," — сказав він іронічно. "І не ображайся знову, Тесс, я ж не сказав, що вона легковажна "

"Вона не така!" Вона ненавиділа цей дурний вислів.

"Бачиш, ти ображаєшся! Ми ж не сварилися в ті дні на болотах, правда? Хіба ми не можемо знову бути такими? Це те, що мені потрібно — проста дружба." Він простягнув руку. "По руках?" Але додав, коли вона завагалася: "Жодних залищань — зрештою, у тебе є хлопець, чи щось таке, га? Ти хочеш, щоб я це сказав?"

Вона вклала свою руку в його. "Так," — сказала вона. Я напишу Грегору, подумала вона, скажу йому, що треба, ну, почекати й подивитися. Коли Морей знову зустріне Рому, він нікого більше не помічатиме. Бо хіба не так воно і в мене?

За тиждень до Різдва Тесс була сповнена рішучості відсвяткувати й прикрасити їхній тимчасовий дім, бо Рома сподівалася бути з ними. Сьогодні вони отримали по листу. Тесс, почувши уривки з інших, лише сказала: "О, у мене те саме," — склала

that how it is for me?

The week before Christmas, Tess was determined they would celebrate and decorate their temporary home, for Roma was hoping to be with them. They had a note each today. Tess, having heard extracts from the others, merely said, 'Oh, mine's the same,' refolded and stuck it casually in her pocket.

Roma had been rather indiscreet and Tess didn't want to upset Pop. It wasn't often they had breakfast together. Pop looked quite relaxed for once, pleased at the prospect of seeing Roma. "Though I reckon she won't think much of the tin tub or the WC, even under a covered way. Millie Mae could put up with a lot, and did, at the garage, but she liked a proper bathroom, too."

Roma's letter to Tess, said:

Shush! We - Sally and I--might cadge a lift in a plane, as old Swindon's flying north. If you haven't got a spare bed, Sally says I can stay with them at nights have plenty of room. as they

Anyway, I hear you're about to get an invitation to Christmas Dinner with the Tanns, but I'm not sure if Pop will accept if Leo decides to put in an appearance.

Tell Moray I am looking forward to seeing him - if the rations will run to it, I might make him some toasted cheese! Just like I did at the Last Stop to Nowhere.

Roma didn't make that, it was me, Tess thought, and who is Swindon?

'Fancy coming up to the forest with me, later?' she asked Barney, now that school had broken up. 'We could pick some of that

і недбало засунула в кишеню.

Рома була досить необережна, і Тесс не хотіла засмучувати батька. Вони рідко снідали разом. Тато виглядав досить розслабленим цього разу, радий перспективі побачити Рому. "Хоча я думаю, їй не сподобається бляшана ванна чи туалет, навіть під навісом. Міллі Мей могла багато витримати, і витримувала, в гаражі, але їй теж подобалася нормальна ванна кімната."

У листі до Тесс Рома писала:

"Тсс! Ми – Саллі і я – можемо підхопити літак, бо старий Свіндон летить на північ. Якщо у вас немає вільного ліжка, Саллі каже, що я можу ночувати у них – у них багато місця.

В будь-якому разі, я чула, що ви от-от отримаєте запрошення на Різдвяну Вечерю від Таннів, але я не впевнена, чи тато погодиться, якщо Лео вирішить з'явитися.

Скажи Морею, що я з нетерпінням чекаю зустрічі з ним – якщо пайків вистачить, я можу зробити йому тости з сиром! Прямо як у "Останній Зупинці в Нікуди"."

Це не вона робила, а я, подумала Тесс, і хто такий Свіндон?

"Хочеш піти зі мною до лісу пізніше?" – запитала вона Барні, тепер, коли школа закінчилася. "Ми могли б назбирати того падубу, який помітили минулого разу. Може, Дугі теж захоче піти з нами?"

Високогір'я вже було вкрите інеем; ліниві сніжинки плавали в повітрі, сідали на шапки й плечі, потім зникали; сніг хрустів під їхніми ногами на стежці. Повітря було холоднішим, ніж будь-коли на

holly we spotted last time. Maybe Dougie would like to come with us?'

болотах Ромні, але таким же бадьорим, хоча Тесс не могла багато говорити, бо задихалася.

The high ground was already rimed with white; lazy flakes floated in the air, settled on caps and shoulders, then vanished; their feet crunched on the path. The air was colder than it had ever been on the Romney Marsh, but it was just as exhilarating, even though Tess couldn't talk much, or she got out of puff.

Chapter 2 Approaches to Rendering Stylistic Devices and Culture-Specific Elements in the Ukrainian Translation of Sheila Newberry's *The Girl by the Sea*"

2.1 Context and plot

Sheila Newberry (1931-2020) was a British writer known for her moving family sagas that tell the story of ordinary people in the past. She was born in Suffolk, England, and spent a lot of time in the region during the war. Her personal experiences and family stories were the main source of inspiration for her novels. Sheila was the mother of nine children, grandmother of 22 grandchildren, and great-grandmother of seven great-grandchildren. The author recalls her childhood, which was full of contrasts: on the one hand, there was a boundless love of reading, writing, and storytelling, and on the other hand, the cruelty of war and the lack of understanding from others. The writer's passion began at a very young age, and despite some initial difficulties at school, including a strict kindergarten teacher and a sense of inadequacy, the author continued to write, creating her own worlds. Her childhood during the Second World War left a deep mark on her memory: evacuation, bombing, shortages, but also the joy of simple things. She recalls writing stories to entertain her peers and how her first literary attempts were supported by her teachers. After graduating from high school, the author worked in a publishing house, but her dream was to become a writer. Despite some difficulties related to her health and family life, she did not give up her vocation. Through perseverance and talent, she managed to publish many books, find her audience, and become a successful writer. In adulthood, her writing career flourished, ranging from short stories and articles to novels, while she raised a large family and found happiness in her creative pursuits. (The book 'The Girl by the Sea')

The author's life story is a touching tale of the power of the human spirit, of the importance of believing in yourself and not giving up in the face of difficulties. Her experience shows that even in the most difficult circumstances, you can keep your love of art and creativity alive.

Sheila Newberry's book *A Girl by the Sea* was inspired by her personal memories of the Second World War and the lives of British families during that period. The plot revolves around Tess Rainbow, who takes responsibility for the family after her mother's death. Moving to the Scottish coast during the war brings new challenges and acquaintances, including a meeting with pilot Moray Tan, which radically changes her life. The book explores the themes of family, love, and the choice between duty and heart. (LoveReading)

The style of "The Girl by the Sea" is artistic, with elements of conversational language. The text includes emotionally charged expressions, metaphors, and the characters' reflections, which add depth to the narrative. Some dialogues bring the text closer to a conversational tone, making it more relatable to readers. The author also uses military terminology and historical references, which add a layer of journalistic or historical writing. However, these elements are woven seamlessly into the artistic style, rather than dominating the text. The use of vivid imagery, especially when describing the sea, nature, and the characters' inner emotional states, contributes to the evocative nature of the writing, making it both rich and immersive.

The genre of the book is a historical novel. It presents a realistic portrayal of events that occurred in the past, during World War II, with references to military aircraft, aviation, and the historical context of the time. The text includes personal experiences and emotional struggles of the characters, which is typical of dramatic novels. The inclusion of dialogue and reflections from the characters emphasizes the emotional and psychological depth of the narrative. These elements of drama are balanced with romantic aspects, as characters deal with relationships, love, and personal connections amid the backdrop of historical turmoil. The blending of these genres allows the author to create a multi-dimensional and emotionally charged story, where history and personal experiences intersect in a compelling way.

“The Girl by the Sea” tells the story of Tess Rainbow, who, in 1934, after her mother's death, takes responsibility for the family, taking care of her brother and father. Until one day, when a small plane crashes near the Rainbow family business, and everything is turned upside down. The plane crash leads to a meeting with the pilot, Morey Tan, who belongs to a family with whom her father has a conflict. The action shifts to 1940, when the family moves to a coastal base in Scotland during World War II. Tess begins to write, finding solace in it, but her life is turned upside down again after an unexpected meeting with Morey. She is faced with a choice: family or first love. Will she follow her heart or home? (The book ‘The Girl by the Sea’)

This book belongs to the section Family Saga. A family saga is a journey through generations. Family sagas tell about family relationships over a long period of time. Characteristic features of the genre are long time periods, a large number of characters, intertwining of personal destinies with historical events, and an emphasis on family values and traditions. The influence of historical events: wars, revolutions, and social changes affect the fates of the characters and shape their characters. Typical themes include love, hate, loyalty, betrayal, and the search for identity. A family saga is not just a story about a family, but also a broad panorama of a historical era, allowing the reader to immerse themselves in the lives of different generations and understand how historical events affect people's lives. (Vivat, 2024)

2.2 Vocabulary for conveying emotional states in fiction

Vocabulary for conveying emotional states is a set of words and expressions that express feelings, emotions, and emotional states. It includes both positive and negative emotions, as well as their varieties and shades. For example, the words “joy,” “happiness,” and “delight” reflect positive emotions, while “sadness,” “regret,” and “disappointment” reflect negative emotions. Emotions, as biologically based psychological states of a person, are an integral part of life. Emotions are often intertwined with mood, temperament, personality, disposition, or creativity. They represent the internal state of a person, his or her feelings, and are a separate type of cognition of an individual (Гладько С.В., 2004). Emotions are human responses to external or internal stimuli that manifest themselves in the form of pleasure, fear, joy, anger, etc. (Загнірко, 2012). With the help of emotions, people show their positive or negative attitude to the world around them and events in it. Emotions are a manifestation of a person's subjective attitude to objects and phenomena of the surrounding reality, and it is through emotions that people express their attitude to events around them (Gomez, 2021).

Linguists have long paid attention to the realization of emotions in the text. The study of emotions and their role in human life has always been of interest to scientists and researchers working in a number of sciences, such as philosophy, physiology, psychology, and linguistics. The ability of texts to arouse excitement, influence, make readers feel, and bring them pleasure has always been considered a special quality. But even so, there is still no scientific consensus on the definition of emotions (Гладько С.В., 2004).

One of the most popular classifications of emotions belongs to the Polish linguist A. Wierzbicka, who divides emotions as follows (Wierzbicka, 1999):

- Emotions associated with “bad things” (unhappiness, grief, sadness, grief, etc.);
- Emotions associated with “good things” (pleasure, delight, joy, happiness, etc.);
- Emotions associated with people who have done bad things (anger, madness, rage, fury, etc.);
- Emotions related to thinking about oneself and self-esteem (pride, triumph, shame, guilt, etc.);
- Emotions related to attitudes toward other people (regret, anger, love, hate, etc.).

Emotionally colored vocabulary includes linguistic units that have a positive or negative emotional connotation in their meaning (Загнірко, 2012). This type of vocabulary is used by the author of a literary work to give emotional color to his/her statements and also to give the lyrical character or his/her actions an emotional and evaluative connotation.

Intonation as an emotional modulator

Intonation is an extremely subtle and at the same time powerful tool for conveying an emotional state. It is a kind of musical score of speech that can dramatically change the meaning and color of a statement. Raising the tone can instantly turn a neutral phrase into an excited or joyful one, and a deep low tone can emphasize seriousness or deep sadness. Intonation is a kind of emotional accompaniment that often says much more than the words themselves.

Emotional vocabulary is characterized by the presence of a special expressive coloring that goes beyond the simple nominal meaning of a word. It includes emotionally colored words, phrases, metaphors, epithets, similes, and other linguistic constructions that carry additional semantic load and are capable of conveying the subtlest nuances of human experience.

The functions of emotional vocabulary in fiction are extremely diverse. First, it serves to directly characterize the emotional state of a character, allowing the reader to understand his or her inner world, motivations, and psychological characteristics. For example, the words “excited,” “desperate,” and “joyful” immediately set the reader up for a certain perception of the character and his or her experiences.

Second, emotional vocabulary is an important means of creating artistic imagery. Writers use it to form a unique author's manner and individual style. Well-chosen, emotionally colored words help to create a unique atmosphere of the work, to convey the peculiarities of the author's worldview.

An important feature of emotional vocabulary is its ability to evoke the reader's own emotional associations. Well-chosen words can evoke vivid memories, make you empathize with the characters, and create immersion in the artistic world of the work. This is achieved through the activation of emotional memory and psychological mechanisms of identification.

Vocabulary for conveying emotional states has a complex structure and includes different groups of words:

- Evaluative words containing direct emotional assessment (admiration, disgust, joy, sadness)

- Words with emotional suffixes and prefixes (sun, girl, fox)

- Metaphorical expressions that convey complex emotional states

Vocabulary for conveying emotional states has its own peculiarities in different literary trends and genres. For example, romantic poetry is dominated by words associated with sublime, tender feelings, and existential prose is dominated by vocabulary that conveys existential pain, loneliness, and anxiety.

Writers use a variety of techniques to work with emotional vocabulary. They can exacerbate emotional tension through contrast, unexpected lexical juxtapositions, or, on the contrary, create subtle psychological dynamics through barely noticeable lexical nuances.

Another interesting aspect is the national specificity of emotional vocabulary. Each language has a unique set of words and expressions that most accurately convey the national emotional code. Ukrainian, for example, is rich in diminutives and pet names that add a special warmth and emotionality to statements.

Contemporary literature pays special attention to the psychological authenticity of the portrayal of emotions. Writers strive for maximum naturalness and depth in conveying the internal states of the characters, which requires extremely subtle work with emotional vocabulary.

Thus, vocabulary for conveying emotional states is a complex and multifaceted phenomenon in fiction that serves as a powerful tool for psychological and aesthetic influence on the reader.

Literature is an art, and in every kind of art, people pay attention to something amazing, enchanting, and beautiful. In literature, such an effect is achieved through the use of artistic means. In turn, Sheila Newberry uses many different literary devices for emotional saturation. Metaphors, epithets and hyperboles are artistic means that the author uses most to enrich literary language. Let's look at a few examples of the literary devices used by the author to express emotions.

An epithet is a literary device, a word or phrase that characterizes an object or phenomenon and adds specificity to it. It is used to create images, strengthen impressions, and enhance the expressiveness of speech. Epithets help to create vivid images, reveal the emotional intensity of the text, and contribute to a better perception of the work by the reader. (Bukischool)

(1-s) flushed face (p. 11)

(1-t) розчервоніле обличчя

"Flushed" refers not just to a physical state, but also to an emotional background (shame, anger, excitement). In our case, Tess felt excitement about the way the young man looked at her.

(2-s) shy smile (p.9)

(2-t) сором'язливо посміхнулась

"Shy" is a characteristic of a smile that conveys a person's inner state (shyness, tenderness, perhaps insecurity), it is a figurative sign.

Metaphor is a literary device that consists of using a word or phrase in a figurative sense. A metaphor is a technique by which we can "see one thing through another". The main idea of a metaphor is to convey the essence or properties of one object or phenomenon by using words that belong to another object or phenomenon but have common features. (bukischool) A metaphor is a literary device where words are deliberately used in their indirect meaning. (znoclub)

(4-s) A fish out of water (p.12)

(4-t) наче не в своїй тарілці

A metaphor for a person who doesn't fit in, feels alien, and is uncomfortable.

(5-s) King's Cross station was a maelstrom of noise and bustle (p.6)

(5-t) на вокзалі Кінгс-Крос було багато метушні

The metaphor of chaos, "maelstrom" (вихор, водовірт) is transferred from a natural phenomenon to noise and commotion. The station is not literally a whirlpool, but the feeling in the crowd is like a whirlpool. That is, one image is transferred to another to create a strong impression.

(6-s) Tess's eyes smarted (p. 11)

(6-t) Очі Тесс наповнилися сльозами

Metaphor of physical pain as a manifestation of emotions. In this case, it is an expression of emotional pain (tears, holding back tears), that is, a physical sensation as a metaphor for a psychological state.

Personification is an artistic device by which inanimate objects, abstract concepts, or natural phenomena are given characteristics that are usually attributed to living beings. Personification animates or "personifies" inanimate objects by giving them human qualities, emotions, or actions. (bukischool)

(7-s) Flakes floated in the air, settled on caps and shoulders, then vanished (p.32)

(7-t) лінійні сніжинки плавали в повітрі, сідали на шапки й плечі, потім зникали

The author does not directly give the snowflakes human qualities, but describes their actions in such a way that they seem alive, purposeful, almost endowed with will.

(8-s) Grey stone and slate cottages that regarded the harbour (p.8)

(8-t) сірих кам'яних і шиферних котеджів, що дивилися на гавань

This is an example of personification, because the cottages are attributed with the ability to "look" at the harbor - "regarded the harbor". In a literal sense, the stone cottages can neither look nor observe. But the author gives them this human quality in order to create the image of a

living, attentive space, which seems to be watching the events around it. This enhances the atmosphere and gives the scene a certain mood or even mystery.

Hyperbole is a literary technique that consists of exaggerating a phenomenon, property, or circumstance in order to enhance the impression, create a comical or dramatic effect. (bukischool)

(9-s) You have to be in extremis to receive a letter from her (p. 31)

(9-t) треба бути при смерті, щоб отримати від неї листа

In this case, it exaggerates how rarely she writes letters, as if this would only happen at the moment of death. This statement emotionally emphasizes that it is almost impossible to receive a letter from her.

Comparison is a stylistic device used to compare two different objects or phenomena in order to emphasize their common or distinctive features. This technique helps to enhance the emotional coloring of the text. (bukischool)

(10-s) His eyes were very blue, like Moray's (p.11)

(10-t) Його очі були такі блакитні, як у Морея

The author compares the eyes of one character with another to better imagine the expressiveness of the hero's eyes.

(11-s) bone-white fingers (p.28)

(11-t) побілілими від холоду пальцями

The comparison emphasizes the very pale color of the fingers, similar to the color of bone. It creates an image of deadness, fragility, or an unhealthy appearance. The author uses this simile to show that the fingers are very cold, that they have turned white.

All of these examples of artistic means well illustrate how the author uses language to create images, convey mood, and make the description more emotionally rich and expressive.

Literary texts have various specific features. One of the main ones is emotional states. They present particular difficulties in translation. Loss of the emotional state or incorrect translation can lead to the fact that the meaning is not fully conveyed, so preservation is very important. Interpretive methods of translation are the approaches used by the translator within the traditions of certain translation schools and related new trends in translation. The most difficult emotional states for a translator are love, anxiety, and internal discord. The Ukrainian language is prone to sublime, figurative vocabulary, while English is restrained. It is important not to exaggerate or devalue emotions when translating. The biggest challenge is not only to convey the meaning, but to reproduce the tone, style, and internal state that are not explicitly stated. A translator has to work as a psychologist and a stylist at the same time. Let's look at a couple of examples of strong emotional states:

Anxiety:

(1-s) He lay awake at night, fearing for her safety. (p.12)

(1-t) Вночі він не міг заснути, боячись за її безпеку.

In Ukrainian, “fearing” can be translated “боячись”, “переживаючи”, “тривожачись”, but each option has its own nuances.

(2-s) Tess felt a sudden misgiving. This was, after all, an alien place. (p.9)

(2-t) Тесс раптом відчула сумнів. Зрештою, це було чуже місце.

The concept of “misgiving” has a tinge of foreboding that is difficult to convey in Ukrainian.

Internal discord:

(3-s) Tess's eyes smarted. She was still homesick after all this time. (p.11)

(3-t) Очі Тесс наповнились сльозами, адже вона й досі тужила за домом, незважаючи на час, що минув.

The concept of “homesick” is compact in English, but in Ukrainian it requires a descriptive translation “тут за домом”.

(4-s) Pop kept his thoughts to himself as he tackled the fish and mashed potatoes. (p.12)

(4-t) Тато тримав свої думки при собі, поки їв рибу з картопляним пюре.

A hidden emotional state that in Ukrainian may require additional explanation (in the translator's opinion).

Love:

(5-s) The young pilot who had literally dropped out of the sky was still her hero. (p.11)

(5-t) Молодий пілот, який буквально впав з неба, все ще залишався її героєм.

A concise statement that contains both emotional attachment and relationship history.

(6-s) The young man smiled at Tess as she brushed back the strand of fiery hair that fanned her flushed face. (p.11)

(6-t) Молодий чоловік усміхнувся до Тесс, коли вона відкинула пасмо вогняного волосся, що розвівалося навколо її розчервонілого обличчя.

A description that simultaneously conveys both a physical state and emotional arousal.

“The Girl by the Sea” has linguistic features such as historicisms and realia, military terminology, culturally specific words, phraseology, and idioms.

A translator faces a number of difficult challenges when working with linguistic features:

Historicisms and realia:

- Lack of direct equivalents: Many historical terms do not have exact equivalents in the target language.

- Cultural context: It is often necessary to explain the historical context without overloading the text.

- The choice between archaization and modernization: It is difficult to find the right balance between preserving historical accuracy and being understandable to a modern reader.

Let's look at a few examples from the text:

(1-s) Spitfires (p.11) - aircraft name

(1-t) Спітфайри

(2-s) Hurricanes (p.26) - aircraft name

(2-t) Угарани

(3-s) baps (p.8) - British term for soft rolls/bread

(3-t) булочки

(4-s) range (p.8) - old-style cooking stove

(4-t) плита

Military terminology:

- Technical accuracy: The need to accurately convey specific military terms.

- Differences in military systems: Differences between military traditions and systems of different countries.

- Historical changes in military terminology: Terms that have changed in meaning over time.

- Expressiveness of military jargon: Difficulty in conveying emotional coloration. (Стародубцева А.О., Талавіра Н.М., 2023)

(5-s) replacement fighter planes (p.26) - fighters that replace outdated or malfunctioning aircraft models

(5-t) винищувачі на заміну

(6-s) All Clear (p. 7) - signal indicating end of air raid threat
(6-t) сигнал відбою

(7-s) radar (p.11) - military detection technology
(7-t) радар

(8-s) bombing by day (p.11) - references to air raid patterns

(8-t) атаки з повітря вдень

Culturally specific words:

- Non-equivalent vocabulary: Concepts that do not exist in the culture of the target language.

- Need for commentary: The dilemma between retaining original terms with explanations and replacing them with analogs.

- Connotations and associations: It is difficult to convey all the cultural associations associated with certain words. (Гапраєва, О., 2015)

(9-s) turnip (p.11) - a root vegetable

(9-t) брюква

(10-s) fishwives (p.10) - women who sell fish, culturally specific occupation

(10-t) молодші жінки потрошили рибу

(11-s) brilliantine (p.13) - hair product specific to the era

(11-t) брильянтин

(12-s) a wee while (p.15) - Scottish dialect

(12-t) на хвилинку

2.3 Analysis of translation methods

Several important steps were taken to achieve equivalence, adequacy, and the requirements of the target language:

1. Preservation of meaning and context: The translation preserves the exact meaning of the original as much as possible to convey all the details and nuances of the text. It was important to take into account the historical context, military terminology, and cultural peculiarities to ensure that the text remained believable and relevant to the time in which the events took place.

2. Selection of appropriate language tools: To ensure the adequacy of the translation, appropriate language tools were used to convey the emotional charge and style of the original. This included the use of metaphors, emotionally colored expressions, and reflections of the characters to preserve the artistic style and tone of the text.

3. Adaptation of dialogues and reflections: Particular attention was paid to the dialogues and internal monologues of the characters, as they are important for revealing emotional states and relationships. They were translated in such a way as to preserve the naturalness and emotional intensity characteristic of spoken language without losing the meaning.

4. Preservation of genre features: Since the text contains elements of historical prose, drama, and romance, the translation tried to preserve these features. In particular, it was important to preserve the dramatic tension in scenes describing the personal experiences of the characters, as well as the romantic tone in the relationships between the characters.

5. Translation of military terminology and historical realia: As the text contains references to military aircraft, aviation, and other historical details, these terms were translated with due regard to their meaning and historical context. The use of correct terms and

consideration of the specifics of the time contributed to the accuracy and authenticity of the translation.

According to Molina L. and Hurtado Albir, translation techniques refer to different ways of transferring linguistic units from one language to another.

1. Transcription and Transliteration:

- Transcription is the transfer of the sounds of one language using the letters of another language. It is usually used to reproduce pronunciation. For example, the English word "computer" can be transcribed into Ukrainian as "комп'ютер".

- Transliteration is the transfer of written signs of one language to other letters, preserving the form of the word, but not the pronunciation. For example, the English word "London" can be transliterated into Ukrainian as "Лондон".

(1-s) Spitfires (p.11)

(1-t) Спітфайри

"Spitfire" is a model of a British fighter jet from World War II. It is important to transcribe this word to preserve its original form and sound in Ukrainian. Transcription allows us to preserve the accuracy of the term's identification, especially in the context of history and aviation. In Ukrainian, we use this form to convey the name correctly, taking into account the pronunciation of the original.

(2-s) Luftwaffe (p.11)

(2-t) Люфтваффе

Luftwaffe was the name of the German air force during World War II. Transcription is important to preserve the historical context and sound of the original name. In this case, the word has a specific cultural and historical meaning, so it is correct to convey it through transcription, which gives an exact match to the original.

(3-s) neeps (p.27)

(3-t) ніпс

Neeps is a Scottish term for turnip, a root vegetable. Transliteration allows you to accurately convey the sound of this word while preserving its uniqueness. For such words, it is important to convey the pronunciation correctly, as they may be part of the culture or cuisine of a particular region, and transliteration helps to preserve the authenticity of the term.

2. Established equivalent:

- Established equivalent is a translation technique using a term or familiar expression based on a dictionary or language in use that is equivalent in the target language (Molina & Albir, 2002). They are recognized by dictionaries or language in use.

(4-s) air raids and bombs (p.7)

(4-t) повітряні нальоти та бомби

These are commonly used terms that have a clear and understandable meaning in both the source and target languages. In this context, an established equivalent is appropriate, as it allows to maintain accuracy and convey terms that have a specific meaning (for example, in the context of military operations). The phrase is translated based on English-Ukrainian

dictionary. Such a translation looks natural in Ukrainian and conveys the main idea without creating unnecessary difficulties for understanding.

(5-s) heart murmur (p.16)

(5-t) серцевий шум

The expression "heart murmur" is translated as "серцевий шум" using an established equivalent - a term that has already become established in the medical Ukrainian language. Such

a translation is accurate and corresponds to professional vocabulary, which ensures correct understanding by specialists.

(6-s) jam sandwiches (p.7)

(6-t) бутерброди з джемом

In this case, this translation is appropriate because it does not require additional explanation and is widely accepted in the Ukrainian language.

3.Modulation:

- Modulation is a change in the way a thought is expressed when a translator modifies the meaning or structure of a sentence depending on the context or linguistic features of the target language. This can be used for clarification or to make the translation sound better. For example, the French phrase “Il pleut des cordes” can be translated into English as “It's raining cats and dogs” to convey the same idea, but with a different cultural twist.

(7-s) Expected invasion that never came (p.26)

(7-t) Очікуване вторгнення так і не відбулося

In this case, modulation is used to translate a complex English expression naturally while retaining the basic meaning. The English phrase “that never came” is rendered as “так і не відбулося”, which is more natural and understandable for the Ukrainian reader. The modulation here is to change the construction for better perception and preservation of the meaning.

(8-s) fish out of water (p.11)

(8-t) наче не в своїй тарілці

Fish out of water is an idiomatic expression that means to be in an unusual or uncomfortable position. Modulation was applied to replace this metaphor with the Ukrainian expression “не в своїй тарілці”, which has a similar meaning and conveys the same emotional connotation, but is already familiar to the Ukrainian reader. This helps to maintain accuracy and naturalness while adapting to cultural peculiarities.

(9-s) You must be wondering why (p.26)

(9-t) Ти, мабуть, думаєш, чому

In this example, modulation makes the phrase more natural and easier to understand in Ukrainian. The English phrase “You must be wondering why” is difficult to translate literally, so the translator replaced it with “Ти, мабуть, думаєш, чому”, which is more natural and familiar to the Ukrainian listener. This modulation preserves the meaning but makes the statement clear and concise.

(10-s) Back on the tide (p.18)

(10-t) повернуся разом з морською хвилею

Back on the tide in English has a figurative meaning that can indicate a return to normal life or the resumption of a certain process after difficulties. Modulation in Ukrainian translation allows us to convey this meaning through the image “повернуся разом з морською хвилею” which is a metaphorical expression and gives the phrase a more emotional connotation and imagery than a direct translation.

4. Adaptation:

Adaptation is a process where a translator changes the cultural context or features of a linguistic expression to make it understandable and acceptable to the target language audience. Adaptation is used when it is necessary to convey the meaning of the original, taking into account cultural differences between languages, or in order to create a natural perception in a new language environment.

(11-s) Can I come this time? (p.28)

(11-t) А можна цього разу я піду з тобою?

In the English expression, the question “Can I come this time?” is translated to sound natural in Ukrainian. In this case, an adaptation was applied to preserve the naturalness of the speech address, since in Ukrainian the question “Can I come” is often translated through the construction “А можна”. This makes the phrase more natural and easier to understand in the Ukrainian context.

(12-s) the boys in blue (p.29)

(12-t) поліцейські

In English, “the boys in blue” is a phrase used to refer to the police (often a metaphorical expression in English, as police often wear blue uniforms). In the Ukrainian translation, “поліцейські” is adapted to the Ukrainian perception, which makes it clear but at the same time maintains the simplicity and naturalness of the expression.

(13-s) uncomplicated friendship (p.30)

(13-t) проста дружба

“Uncomplicated friendship” indicates the ease and absence of difficulties in the relationship between people. In the Ukrainian translation, the word “проста” is used, which in this context is the most appropriate, as it conveys the idea of ease in relationships without unnecessary complications. This is an adaptation, as the expression in the translation sounds natural for the Ukrainian language and allows us to preserve the meaning of the original.

Each culture has its own unique characteristics that affect the perception of information. The translator must take these differences into account to ensure maximum adequacy and clarity of the text. It is important that the translation is not only lexically accurate, but also conveys the emotional tone, cultural aspects and context of the original work. For example, based on the considered text “The Girl by the Sea” by Sheila Newberry, it is important to consider how the target audience will perceive this story. This may include adapting cultural aspects that may be unknown or unattractive to the recipient, changing idiomatic expressions or symbols to those that will be understandable and relevant to the reader. For the translation of this text, the most used translation methods were the established equivalent and modulation, since they allow the most accurate and natural transfer of the content, style and emotional richness of the original. The established equivalent is used when there is already a generally accepted equivalent of the English expression in the Ukrainian language, which allows ensuring compliance with cultural and linguistic norms. Modulation is necessary in cases where direct transmission of the content would be unnatural or incomprehensible to the Ukrainian-speaking reader; it allows you to change the structure or point of view of the statement, while preserving its semantic and emotional load. It is the combination of these two methods that ensures the adequacy and smoothness of the translation, which is especially important in a literary text, where it is important not only to convey events, but also to preserve the atmosphere and psychological depth.

Conclusions

As part of this project, comprehensive work was carried out on the translation of Sheila Newberry's book "The Girl by the Sea" from the original language, with a special focus on preserving the emotional tonality and stylistic originality of the source text. The study confirmed that an adequate translation of a work of art requires not only linguistic competence, but also a deep understanding of the cultural context, author's style and emotional nuances of the original. During the work, a detailed analysis of the literary devices was carried out, namely epithets, metaphors, hyperboles, personifications, and comparisons. Special attention was paid to lexical, syntactic and cultural markers, which together create a unique emotional atmosphere of the work.

A separate task was to find optimal translation solutions for literary devices, realia, historicisms and military terminology. In the process of work, typical difficulties encountered by a translator of a literary text were identified, especially when it comes to reproducing the emotional states of characters, military terminology, historicisms and realia. Namely: the intensity of emotional manifestations, idiomatic expressions for describing emotions, terminological differences, professional slang and jargon. Strategies to overcome them have been proposed, namely transcription/transliteration, descriptive translation, established equivalent, literal translation, modulation and particularization. In each specific case, the choice of strategy depends on the context of the work, the target audience and the purpose of the translation.

A comparative analysis of various translation approaches allowed us to identify the most effective methods for preserving the stylistic and emotional content of the original they were modulation and established equivalent. The study demonstrated that when translating a literary text, the translator inevitably faces the need to make creative decisions, balancing between the accuracy of the transfer of meaning and the preservation of artistic expressiveness. In a number of cases, it was necessary to choose between literal translation and adaptation of the text, taking into account the peculiarities of the perception of the target audience.

The results of the project have practical value for translators of fiction, as they offer a systematic approach to solving common translation problems. The methods and strategies developed during the study can be applied when translating other works of fiction, especially those where the emotional component of the text plays an important role.

Finally, it should be noted that translating a literary text is not just transferring information from one language to another, but also reproducing the unique author's world using the means of another language. Successful translation requires not only linguistic competence, but also emotional sensitivity, cultural awareness, and creative thinking. Only in this way can the main goal of literary translation be achieved - to create a text that evokes an emotional response in the reader of the translation, comparable to the reaction of the reader of the original.

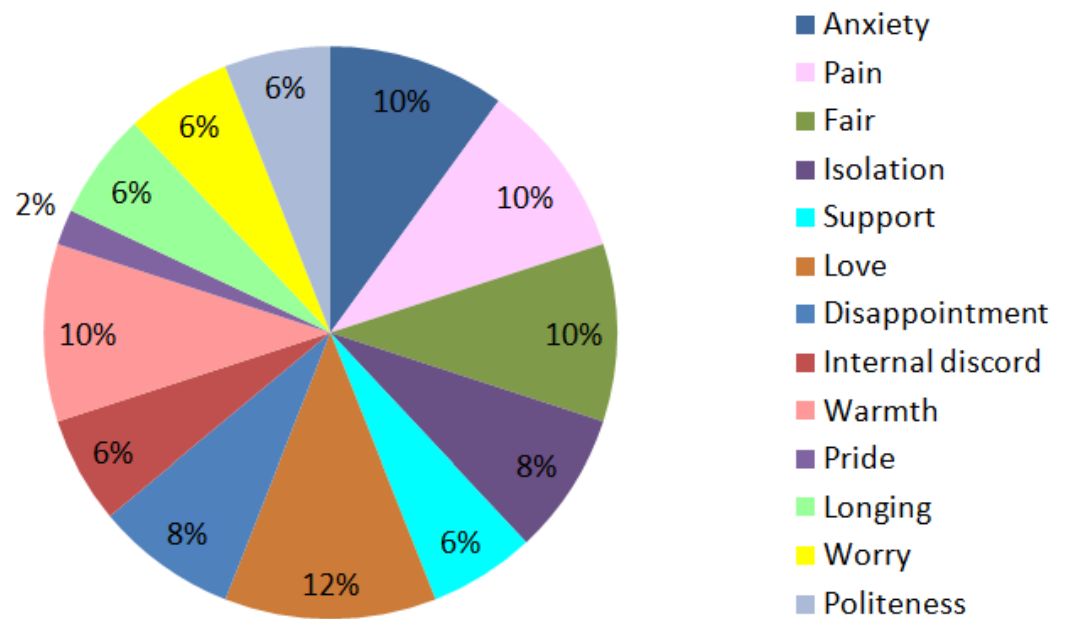
List of References

1. Newberry Sheila (2022). *The Girl by the Sea*. Zaffre
2. Bonnier Books UK. (2020, January 22). *Obituary for beloved Zaffre author Sheila Newberry*. Bonnier Books. <https://www.bonnierbooks.co.uk/news-and-media/obituary-for-beloved-zaffre-author-sheila-newberry/>
3. Chandler, M. (2020, January 21). *Author Sheila Newberry dies, aged 88*. The Bookseller. <https://www.thebookseller.com/news/author-sheila-newberry-dies-aged-88-1172026>
4. Fantastic Fiction. (n.d.). *Sheila Newberry*. Fantastic Fiction. <https://www.fantasticfiction.com/n/sheila-newberry/>
5. Goddard, C. (2018). *Vocabulary of emotions and its development in English, German and other languages*. Oxford: Griffith University Press.
6. Gomez, F. G. M. (2021). *A world of wonders: aesthetic emotions in old English poetry* (Doctoral dissertation). The University of Castilla–La Mancha, Ciudad Real.
7. Habermas, T. (2019). *Emotion and narrative*. Cambridge: Cambridge University Press.
8. Jones, R. (2020, January 24). *Author Sheila Newberry dies, aged 88*. For Reading Addicts. <https://forreadingaddicts.co.uk/author-sheila-newberry-dies-aged-88/>
9. Molina, L. & Hurtado Albir, A. (2002). Translation Techniques Revisited: A Dynamic and Functionalist Approach. *Meta*, 47(4), 498–512.
10. Newberry, S. (2022, May 12). *The Girl by the Sea*. Zaffre. <https://www.lovereadings.co.uk/book/9781785769160/isbn/The-Girl-by-the-Sea-by-Sheila-Newberry.html>
11. Oxford University Press. (n.d.). *Oxford Learner's Dictionaries*. Retrieved May 20, 2025. <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/>
12. Savaroglu, F. T., & Evrim, V. (2016). *Comparison of emotion lexicons*. Lefke: European University of Lefke Gemikonagi Press.
13. Universitat Autònoma de Barcelona. (2002). *META: Translators' Journal*, 47(4), 498. https://ddd.uab.cat/pub/artpub/2002/137439/meta_a2002v47n4p498.pdf
14. Байло, Ю. В. (2013). Особливості поняття «військовий термін» (семантичний аспект). *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя*, (3), 62–65.
15. Бойко, Ю. П., & Долинський, Є. В. (2020). Особливості перекладу англійської військової термінології. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*, (20), 17–21.
16. Buki School. (n.d.). *Художні засоби: визначення та приклади*. <https://bukischool.com.ua/blog/hudozni-zasobi>
17. Гаргаєва, О. (2015). Проблема класифікації безеквівалентної лексики у сучасному мовознавстві. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія"*, (53), 52–54.
18. Гладько, С. В. (2000). *Емотивність художнього тексту: семантикокогнітивний аспект (на матеріалі сучасної англійської прози)* (Дис. на здобуття наукового ступеня кандидата філол. наук, спец. 10.02.04, германські мови). Київ.
19. Загнітко, А. П. (2012). *Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни*. Донецьк: ДонНУ.
20. Ковалюк, О. К. (2020). *Лексика на позначення емоцій та емоційних станів людини в українській мові XIV–XVI століть*. (Кандидатська дисертація). Національний авіаційний університет. Київ.
21. Стародубцева, А. О., & Талавіра, Н. М. (2023). *Специфіка перекладу військової термінології в англомовних онлайн-новинах під час висвітлення війни в Україні*. Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя.
22. Talkpal. (n.d.). *Емоційна лексика в українській мові*. Talkpal. <https://talkpal.ai/uk/vocabulary/емоційна-лексика-в-українській-мові/>

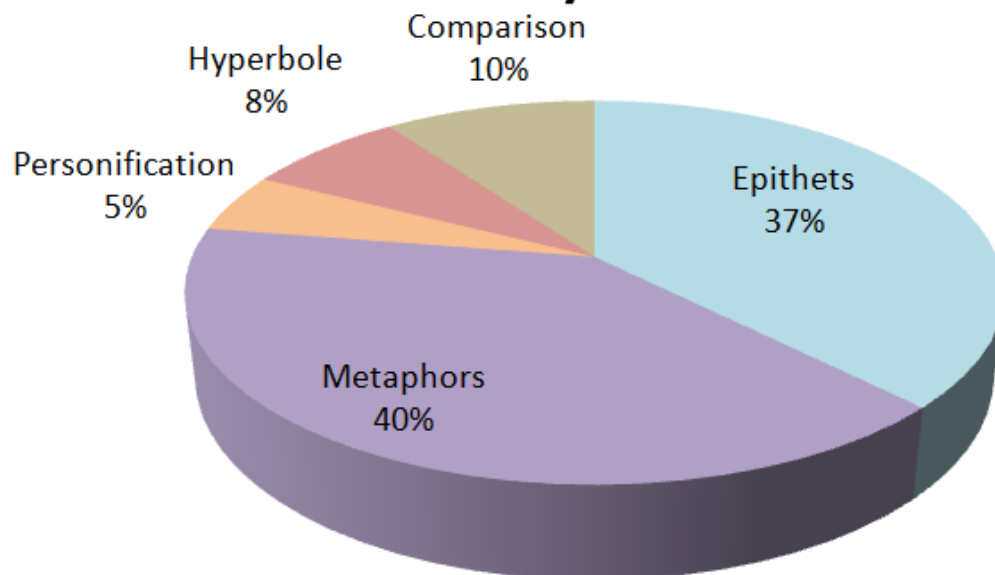
23. Удовіченко, Г. М., & Міценко, В. В. (2019). Особливості перекладу неологізмів. *Інтелект. Особистість. Цивілізація*, (2), 18–25. <https://doi.org/10.33274/2079-4835-2019-19-2-18-25>
24. ZNO Club. (n.d.). *Художні засоби літератури: таблиці*. <https://znoclub.com/mova-ta-literatura/551-khudozhni-zasobi-literaturi-tablitsi.html>

Appendices

Vocabulary for expressing emotional states

Literary Devices

Translation methods

